

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ**

Г.О. КОРОЛЬ, Н.П. ПОТРУС, А.О. БЕЗГОДКОВА

ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК
бухгалтерських та суміжних термінів для студентів
напряму 6.030509 – облік і аудит та спеціальності
8.03050901 – облік і аудит (071 – облік і оподаткування)

Затверджено Вченою Радою НМетАУ
як тлумачний словник для студентів напряму
6.030509 – облік і аудит та спеціальності
8.03050901 – облік і аудит (071 – облік і оподаткування)

Протокол № 2 від 25.02.2016

Дніпропетровськ НМетАУ 2016

УДК 65722 (031)

Тлумачний словник бухгалтерських та суміжних термінів для студентів напряму 6.030509 – облік і аудит та спеціальності 8.03050901 – облік і аудит (071 – облік і оподаткування) / Укл.: Г.О. Король, Н.П. Потрус, А.О. Безгодкова. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2016. – 112 с.

Наведені тлумачення сучасних бухгалтерських та суміжних економічних термінів.

Призначений для студентів напряму 6.030509 – облік і аудит та спеціальності 8.03050901 – облік і аудит (071 – облік і оподаткування), а також може бути корисним для викладачів, науковців, економістів-практиків, керівників та бухгалтерів підприємств.

Друкується за авторською редакцією.

Укладачі: Г.О. Король, канд. екон. наук, проф.
Н.П. Потрус, ст. викладач,
А.О. Безгодкова, ст. викладач

Відповідальний за випуск В.Д. Зелікман, канд. техн. наук, доц.

Рецензенти: О.О. Квактун, канд. екон. наук, доц. (ДВНЗ «ПДАБА»)
М.В. Куцинська, канд. екон. наук, доц. (УДХТУ)

© Національна металургійна академія
України, 2016

© Король Г.О., Потрус Н.П.,
Безгодкова А.О., 2016

А

АВАЛЬ	вексельна порука, за якою особа, що її здійснила, приймає на себе відповідальність перед власником векселя за виконання зобов'язань кожним із зобов'язаних за векселем осіб
АВАНСОВИЙ ЗВІТ	документ, який складають та подають підзвітні особи
АВІЗО	повідомлення від одного підприємства до іншого про зміни у стані взаємних розрахунків або у розрахунках з третіми особами
АВТЕНТИЧНИЙ	дійсний, той, що відповідає справжньому
АВТОРСЬКІ ПРАВА	набір суб'єктивних виключних прав, які дозволяють авторам літературних, мистецьких та наукових творів отримати соціальні блага від результатів своєї творчої діяльності
АВУАРИ	різні активи (грошові кошти, чеки, акредитиви тощо), за рахунок яких можуть бути виконані сплати і погашені зобов'язання; кошти банку в валюті, що знаходяться на його рахунках у іноземних банках-кореспондентах
АЖІО	різниця в сумах валютної виручки або платежів, що виникла як результат зміни курсу національної валюти по відношенню до іноземної з моменту укладення угоди до моменту платежів

А

АЖУР

стан бухгалтерського обліку, коли всі облікові записи робляться в день виконання господарчої операції; в більш широкому сенсі – коли обліково-обчислювальні роботи виконуються в установлені строки, усі операції реєструються негайно після їх виконання

АКОРДНА ФОРМА
ОПЛАТИ ПРАЦІ

різновид відрядної форми, за якої норма та розцінка для виконавця або групи виконавців установлюються не за кожною окремою операцією, а на весь комплекс робіт

АКРЕДИТИВ

вид банківського рахунку, за яким здійснюються безготівкові розрахунки. Кошти, що знаходяться на цьому рахунку, використовуються протягом установленого терміну для розрахунку з постачальниками за певні товари і послуги

АКТ

первинний документ, що складається комісією або особами, відповідальними за здійснення господарчих операцій

АКТИВ

частина бухгалтерського балансу, що відображає на певну дату у грошовому вимірнику засоби підприємства за складом та розташуванням

АКТИВИ ВІДСТРОЧЕНІ

активи, які є правом на отримання грошей, товарів та послуг на встановлену дату в майбутньому періоді

АКТИВИ МЕРТВІ

активи, що не приносять прибутку

АКТИВНІ РАХУНКИ

рахунки бухгалтерського обліку, на яких враховуються засоби підприємства за наявністю, складом та розташуванням

А

АКТИВНО-ПАСИВНІ
БУХГАЛТЕРСЬКІ
РАХУНКИ

рахунки бухгалтерського обліку, що мають прикмети активних і пасивних рахунків з активним, пасивним або розгорнутим сальдо сукупність прав на майно фізичної або юридичної особи, де активи – вартість майна, включаючи боргові права, пасиви – сукупність боргових зобов'язань

АКТИВИ ТА ПАСИВИ

АКЦЕПТ

згода на пропозицію укласти договір (угоду) на певних умовах; при безготівкових розрахунках – згода покупця на сплату рахунка постачальника

АКЦЕПТ ВЕКСЕЛЬНИЙ

згода на сплату векселя, оформлена у вигляді надпису акцептанта на векселі

АКЦИЗ

непрямий податок з метою поповнення державної казни

АКЦІЯ

один з видів цінних паперів, що являє собою посвідчення про участь володаря акції в певній частині капіталу підприємства, фірми, банку, що створені в формі акціонерного товариства

АЛОНЖ

додатковий аркуш паперу до векселя, на якому виконуються передаточні надписи, якщо на зворотній стороні векселя вони не вміщуються

АЛЬПАРІ

відповідність (рівність) біржового (ринкового) курсу цінних паперів, валюти, векселів їх номіналу

АМОРТИЗАЦІЙНИЙ ФОНД

джерело засобів особливого призначення, що створюється за рахунок амортизаційних відрахувань

А

АМОРТИЗАЦІЙНІ
ВІДРАХУВАННЯ

нарахування згідно з установленими нормами амортизації основних засобів

АМОРТИЗАЦІЯ
ЗМЕНШУВАНОВОГО
ЗАЛИШКУ

метод прискореної амортизації основних засобів, при якому сума амортизаційних нарахувань розраховується шляхом множення залишкової вартості об'єкта на початок періоду на норму амортизації

АМОРТИЗАЦІЯ МЕТОДОМ
АНУІТЕТУ

період часу або обсяг діяльності (пробіг автомобілю, кількість машино-годин, одиниць продукції), який використовується для розподілу та списання вартості основних засобів, що амортизуються

АМОРТИЗАЦІЯ
ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

процес поступового спрацьовування основних засобів та перенесення їх вартості на продукцію, що виготовляється

АМОРТИЗОВАНА
ВАРТІСТЬ

різниця між первинною вартістю основних засобів і їх гаданою ліквідаційною вартістю

АНАЛІТИЧНИЙ ОБЛІК

облік, що дає деталізовані показники у грошовому, а при необхідності, і в натуральному виразі

АНАЛІТИЧНІ РАХУНКИ

рахунки, які деталізують інформацію, що міститься в узагальненому вигляді в синтетичних рахунках

АНГЛО-САКСОНСЬКИЙ
ОБЛІК

узагальнююча назва системи обліку, що практикується в англійських країнах

АНДЕРАЙТЕР

висококваліфікована й відповідальна особа страховика, уповноважена виконувати необхідні процедури з розгляду пропозицій і прийняття ризиків на страхування

АНДЕРАЙТИНГ

купівля цінних паперів нових випусків з метою продажу

А

АНТИЦИПАЦІЯ	сплата грошей за борговими зобов'язаннями до встановленого строку
АНУІТЕТ	серія поступових фіксованих платежів, що виконується через рівні періоди часу
АРБІТРАЖ	спосіб розв'язання майнових суперечок між підприємствами, закладами та установами
АРТИКУЛ	умовна познака, яку присвоюють товару для відображення його особливостей та його відмінності від іншого аналогічного виду товару
АРХІВ	установа, що зберігає старі документальні матеріали; у бухгалтерському архіві зберігаються бухгалтерські документи, облікові реєстри і звітність
АРХІВАРІУС	працівник, який проводить роботу з архівами
АСИГНОВАНИЙ НЕРОЗПОДІЛЕНИЙ ПРИБУТОК	частина нерозподіленого прибутку, що не є призначена для сплати дивідендів, і тому відображається окремо від решти нерозподіленого прибутку
АСИГНУВАННЯ	кошти, відпущені (призначені) для якоїсь мети
АСОЦІЙОВАНЕ ПІДПРИЄМСТВО	підприємство, на яке інвестор має суттєвий вплив і яке не є дочірнім або спільним підприємством інвестора
АССОРТИМЕНТ	склад і співвідношення різноманітних видів та сортів продукції та товарів

А

АУДИТ

перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно з вимогами користувачів

АУДИТОР

особа, що має право перевіряти стан фінансово-господарської діяльності організацій та установ на основі контракту, укладеного з підприємством, за визначену плату та в ході перевірки скласти аудиторський висновок, який має юридичну силу в суді

АУДИТОРСЬКА ВИБІРКА

використання аудиторських процедур до менш як 100% елементів у межах генеральної сукупності, яка стосується аудиту, так, що всі елементи вибірки мають шанс бути відібраними з метою надання аудитору обґрунтування, на основі якого формуються висновки за всією генеральною сукупністю

АУДИТОРСКА ДОКУМЕНТАЦІЯ

запис виконаних аудиторських процедур, отриманих доречних аудиторських доказів і висновків, яких дійшов аудитор (іноді вживають такі терміни, як «робочі документи» та «робоча документація»)

АУДИТОРСЬКИЙ РИЗИК

ризик того, що аудитор висловить невідповідну аудиторську думку в разі, якщо фінансова звітність суттєво викривлена

А

АУДИТОРСЬКІ ДОКАЗИ

інформація, яку використовує аудитор під час формулювання висновків, на яких ґрунтується аудиторська думка

АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ

надаються у формі аудиторських перевірок (аудиту) та пов'язаних з ними експертиз, консультацій з питань бухгалтерського обліку, звітності, оподаткування, аналізу фінансово-господарської діяльності та інших видів економіко-правового забезпечення підприємницької діяльності фізичних та юридичних осіб

Б

БАЗОВА ВАЛЮТА

грошова одиниця, що використовується для оцінки майна, зобов'язань та господарчих операцій при веденні бухгалтерського обліку та обчислюванні фінансового результату діяльності

БАЛАНС

рівновага, система показників, що характеризують стан взаємопов'язаних величин, які постійно змінюються

БАЛАНС ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

розділ фінансового плану підприємства

БАЛАНС ОСНОВНИХ ФОНДІВ

система показників, які характеризують стан і рух основних фондів підприємства загалом і окремо за елементами чи групами фондів за певний період часу

БАЛАНС ПРАЦІ

фактична чи очікувана наявність трудових ресурсів (робочої сили, робочого часу) та їх використання

БАЛАНСОВА ВАРТІСТЬ ВАЛЮТИ

вартість іноземної валюти, визначена за валютним курсом грошової одиниці України до іноземної валюти на дату здійснення господарської операції або на дату складання балансу

Б

БАЛАНСОВА ВАРТІСТЬ
ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

первинна вартість основних засобів, за якою вони відображаються в балансі

БАЛАНСОВИЙ ПРИБУТОК

загальна сума прибутку підприємства від усіх видів діяльності за звітний період, яка відображена в його балансі і включає прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг), у тому числі продукції допоміжних та обслуговуючих виробництв, що не мають окремого балансу, основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей, інших видів фінансових ресурсів та матеріальних цінностей, а також прибуток від орендних (лізингових) операцій, роялті і від позареалізаційних операцій

БАЛАНСОВІ РАХУНКИ

рахунки, показники яких знаходять відбиток у бухгалтерському балансі

БАНК

заклад, що здійснює посередництво у платежах і кредитах

БАНКРУТ

неспроможний боржник

БАРТЕР

господарська операція, що передбачає здійснення розрахунків за товари (роботи, послуги) у будь-якій формі, відмінній від грошової, включаючи будь-які види заліку та погашення взаємної заборгованості, в результаті якої не передбачається зарахування коштів на рахунок продавця для компенсації вартості таких товарів (робіт, послуг)

Б

БЕЗНАДІЙНІ БОРГИ	заборгованість підприємств, установ, закладів, осіб, стягти яку не виявляється можливим (минув термін позовної давності, суд визнав дебітора неплатоспроможним, смерть особи, за якою рахувалася заборгованість тощо)
БЕЗОПЛАТНА ПЕРЕДАЧА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	передача основних засобів від одного підприємства іншому без будь-якої плати
БЕЗПОВОРОТНІ ВІДХОДИ ВИРОБНИЦТВА	відходи виробництва, що неможна використати на підприємстві або реалізувати на сторону (угар, розпил, усушка і таке інше)
БЕЗСТРОКОВИЙ ДЕПОЗИТ	рахунок в банку або іншому фінансовому закладі, власник якого може забрати свій вклад без попереднього повідомлення
БЕНЕФІЦІАР	особа (фізична, юридична), на користь якої виставляється акредитив або переказуються грошові кошти
БЕСА	зниження курсу біржових паперів або цін товарів на ринку
БІОЛОГІЧНИЙ АКТИВ	тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди
БІОЛОГІЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ	процес якісних і кількісних змін біологічних активів
БЛАНК	віддрукована форма документа, що передбачає необхідні реквізити
БОНІФІКАЦІЯ	надбавка до встановленої договором ціни за постачання товару більш високої якості

Б

БУДІВЕЛЬНИЙ КОНТРАКТ	договір про будівництво
БУДІВНИЦТВО	спорудження нового об'єкта, реконструкція, розширення, добудова, реставрація і ремонт об'єктів, виконання монтажних робіт
БУХГАЛТЕР	фахівець з бухгалтерського обліку
БУХГАЛТЕРІЯ	обліковий апарат, що організує і веде бухгалтерський облік
БУХГАЛТЕРСЬКА ЗВІТНІСТЬ	звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів
БУХГАЛТЕРСЬКА ПРОВОДКА	оформлення кореспонденції рахунків, що дебетуються та кредитуються, та суми господарчої операції
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС	спосіб групування та узагальненого відображення у грошових вимірниках стану засобів господарства за їх видами та джерелами утворення на певну дату
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК	система документального, суцільного й безперервного спостереження та контролю за господарчою діяльністю
БУХГАЛТЕРСЬКІ КНИГИ	вид облікових реєстрів синтетичного та аналітичного обліку
БЮДЖЕТ	план надходження прибутків та їх використання за певний строк

В

ВАЛОВИЙ ДОХІД

загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, на її континентальному шельфі, у виключній (морській) економічній зоні, так і за їхніми межами

ВАЛОВИЙ ПРИБУТОК

загальна сума прибутку, отримана підприємством від підприємницької діяльності. Визначається як різниця між чистим доходом і собівартістю цієї продукції. Оскільки продукція, використана у внутрішньогосподарському обороті, оцінюється за собівартістю, то прибуток від неї не одержують. Тому величина прибутку, визначена на основі товарної продукції, збігається з величиною прибутку, визначеною на основі валової продукції, оціненої за фактичними цінами її реалізації. З суми валового прибутку підприємство сплачує податки, відсотки за кредити, ренту, штрафи тощо

ВАЛОВІ ВИТРАТИ

виробництва та обігу – сума будь-яких витрат платника податку в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних як компенсація вартості товарів (робіт, послуг), які придбаваються (виготовляються) таким платником податку для подальшого використання їх у власній господарській діяльності

ВАЛЮТА

грошова система країни, а також грошові одиниці цієї системи; іноземні гроші

В

ВАЛЮТА БАЛАНСУ

сума всіх засобів підприємства або їх джерел в грошовому вимірнику на певну дату

ВАЛЮТНИЙ КУРС

установлений НБУ офіційний курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни

ВАЛЮТНИЙ РАХУНОК

синтетичний рахунок для обліку грошових коштів підприємства в іноземній валюті, що зберігаються на його валютних рахунках у банку

ВАЛЮТНІ КОШТИ

іноземна валюта готівкою, платіжні документи (чеки, векселі, тратти, депозитні сертифікати, акредитиви тощо) та цінні папери (акції, облігації, купони до них, бони, векселі тощо) в іноземній валюті

ВАРТІСТЬ

економічна категорія, що виражає втілену в товарі й уречевлену в ньому суспільно необхідну працю

ВВІЗНЕ МИТО

податок на товари та предмети, які ввозяться на митну територію України

ВИБУТТЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

ліквідація основних засобів, пов'язана з їх фізичним або моральним зносом, а також передача іншим підприємствам, реалізація, загибель внаслідок стихійних лих, пожеж, аварій

ВИПИСКИ З РАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВ У БАНКАХ

документи, що видаються установами банку підприємствам та відображають рух грошових коштів не розрахункових, поточних та позикових рахунках

ВИПРАВДНІ ДОКУМЕНТИ

бухгалтерські документи, що посвідчують факт здійснення господарчих операцій

В

ВИЧЕРПАННЯ	амортизація природних ресурсів шляхом періодичного списання їх вартості за мірою вичерпання (здобичі) запасів
ВІД'ЄМНІ ЧИСЛА	числа, взяти зі знаком мінус (менші за нуль), які записуються в обліку червоним кольором
ВІДКРИТИЙ РАХУНОК	форма комерційного кредиту, що надається звичайно постійним покупцям, у тому числі і в зовнішньоторговельних операціях, заснована на повній довірі постачальника до покупця
ВІДНОВНА ВАРТІСТЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	вартість повного відновлення основних засобів у сучасних умовах виробництва та діючих цін
ВІДОМІСТЬ	первинний документ чи обліковий реєстр (накопичувальна, звіряльна, платіжна тощо)
ВІДРАХУВАННЯ	різноманітні платежі, витрати, які здійснює підприємство, фірма (наприклад, відрахування на соціальне страхування, відрахування від прибутку в резервний фонд, відрахування на освіту тощо)
ВІДРАХУВАННЯ НА СТРАХУВАННЯ	сплати підприємств, установ, організацій в бюджет соціального страхування
ВІДРЯДЖУВАЛЬНЕ ПОСВІДЧЕННЯ	документ, який видають працівникові, що виконує службове доручення поза постійним місцем роботи
ВІДРЯДНА ФОРМА ОПЛАТИ ПРАЦІ	оплата праці, при застосуванні якої заробіток нараховується за виконану роботу (виготовлену продукцію)
ВІДСІКАННЯ	інвестиції, що використовується для відбору проектів капітальних вкладень

В

ВІДСТРОЧЕНЕ
ОПОДАТКУВАННЯ

оподаткування, пов'язане з часовими різницями, тобто різницею між прибутком для цілей оподаткування і прибутком, показаним у фінансовій звітності

ВІДСТРОЧЕНИЙ ПЛАТІЖ

згода між підприємством роздрібною торгівлі та покупцем про надбання товарів у розстрочку

ВІДТЯГНЕНІ ЗАСОБИ

засоби, які не беруть участь в оберті підприємства, а спрямовані (відтягнені) на інші цілі

ВІДХОДИ, ЩО НЕ
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ

відходи виробництва або відходи, пов'язані з доробкою продукції, які не можуть бути в теперішній час використані на самому підприємстві або реалізовані на сторону

ВЕКСЕЛЬ

цінний папір, що посвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавача сплатити після настання строку певну суму володарю векселя (векселетримачеві)

ВИМІРНИКИ В ОБЛІКУ

одиниці виміру об'єктів обліку (натуральні, трудові, грошові)

ВИРАХУВАННЯ ІЗ
ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

форма стягнення з робітників та службовців податків та інших платежів, що встановлені законом

ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ

сукупність всіх матеріалів, палива, запасних частин тощо, які має виробник

ВИРОБНИЦТВО

процес створення продуктів, необхідних для існування та розвитку людського суспільства

ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ
ПЕРІОДІВ

витрати, що зроблені попередньо за рахунок майбутніх звітних періодів (з освоєння виробництва нових видів продукції, сплачені вперед суми орендної плати, передплата періодичних видань тощо)

В

**ВИТРАТИ З УПРАВЛІННЯ
ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ
ВИРОБНИЦТВА**

виробничі витрати, що безпосередньо не пов'язані з виробництвом продукції, а викликані необхідністю управління та обслуговування виробництва

ВИСНОВОК АУДИТОРА

документ:

- містить виражену у встановленій формі думку аудитора про достовірність бухгалтерської звітності і відповідність порядку ведення бухгалтерського обліку вимогам, встановленим нормативними актами;
- має юридичне значення для всіх юридичних і фізичних осіб, органів державної влади та управління, органів місцевого самоврядування та судових органів;
- призначений для будь-яких користувачів бухгалтерської звітності економічного суб'єкта

ВИТРАТИ

зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками)

**ВИТРАТИ НА
ВИРОБНИЦТВО**

витрати підприємства, пов'язані з виробництвом продукції (заробітна плата, сировина, паливо тощо), тобто виробничі витрати

В

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ

незалежна, об'єктивна діяльність з надання впевненості та консультування, що має додавати вартості організації та покращувати її діяльність. Внутрішній аудит допомагає організації досягати поставлених цілей за допомогою систематичного, послідовного підходу до оцінки і підвищення ефективності процесів управління ризиками, контролю та корпоративного управління

ВНУТРІШНІЙ БРАК ПРОДУКЦІЇ

продукція, дефект якої виявлено до відправлення її споживачеві (остаточний та поправний)

ВНУТРІШНЬОВІДОМЧІ РОЗРАХУНКИ

розрахунки підприємств з вищестоящими установами з розподілу оборотних засобів і прибутку та з поточних операцій

ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРЧІ РОЗРАХУНКИ

розрахунки з господарствами підприємства, що виділені на самостійний баланс

ВНУТРІШНЬОГРУПОВЕ САЛЬДО

сальдо дебіторської заборгованості та зобов'язань на дату балансу, яке утворилося внаслідок внутрішньогрупових операцій

ВНУТРІШНЬОГРУПОВІ ОПЕРАЦІЇ

операції між материнським та дочірніми підприємствами або між дочірніми підприємствами однієї групи

ВТРАЧЕНА ВИГОДА

аналітичний показник для встановлення ступеня обліку підприємством зовнішніх та внутрішніх умов виробничої, комерційної і фінансової діяльності

ВТРАЧЕНА ВАРТІСТЬ

сума, яку втрачає підприємство в разі вибуття активу

Г

ГАРАНТІЯ	зобов'язання підприємства, організації забезпечити виконання своїх зобов'язань
ГАРАНТІЯ БАНКІВСЬКА	порука банку-гаранта за виконання своїм клієнтом грошових зобов'язань
ГАРАНТОВАНА ЛІКВІДАЦІЙНА ВАРТІСТЬ	1) для орендаря – частина ліквідаційної вартості, яка гарантується до сплати орендарем або пов'язаною з ним стороною; 2) для орендодавця – частина ліквідаційної вартості, яка гарантується до сплати орендарем або незалежною третьою стороною, здатною за своїм фінансовим станом відповідати за гарантією
ГАРАНТОВАНІ ВИПЛАТИ ПРАЦІВНИКУ	виплати працівнику, які не залежать від майбутньої трудової діяльності
ГЕНЕРАЛЬНА СУКУПНІСТЬ	набір інформації, стосовно якої аудитор хотів би зробити аудиторську вибірку. Наприклад, якщо метою аудиту є перевірка на предмет необґрунтованого завищення дебіторської заборгованості, то генеральною сукупністю даних може бути перелік усіх дебіторів
ГЛИБОКО ДИСКОНТОВАНІ ОБЛІГАЦІЇ	облігації, що реалізуються за ціною, яка значно нижче їх номінальної вартості
ГОЛОВНА КНИГА	обліковий реєстр, що вживається при журнально-ордерній формі бухгалтерського обліку; ведеться протягом року, заповнюється щомісячно за підсумковими записами журналів-ордерів та відомостей до них
ГОНОРАР	грошова винагорода, яку виплачують автору літературного, музичного, наукового твору, винахід, а також його спадкоємцям за публікацію і виконання його творів

Г

ГОРИЗОНТАЛЬНИЙ
АНАЛІЗ

зіставлення показників звітності за кілька років (звичайно за два останні) та виявлення абсолютних або відносних відхилень (від базового періоду або від запланованих значень)

ГОСПОДАРСЬКА
ОПЕРАЦІЯ

дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства

ГОСПОДАРЧА (ОБЛІКОВА)
ОДИНИЦЯ

кожне окреме підприємство, на якому ведеться бухгалтерський облік і складається фінансова звітність

ГОСПОДАРЧИЙ ОБЛІК

кількісне відображення та якісна характеристика господарчих та суспільних явищ

ГОСПОДАРЧИЙ СПОСІБ
ВИКОНАННЯ РОБІТ
ТА ПОСЛУГ

виконання робіт та послуг зусиллями свого підприємства

ГОСПОДАРЧІ ОПЕРАЦІЇ

окремі господарчі дії, що викликають зміни в обсязі, складі, розташуванні та використанні засобів, а також у складі та призначенні джерел цих засобів

ГОТІВКА
(ГОТІВКОВІ КОШТИ)

1) грошові знаки національної валюти України – банкноти і монети, у тому числі обігові, пам'ятні та ювілейні монети, які є дійсними платіжними засобами; 2) готівка в касі, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання, які можуть бути використані для поточних операцій. Грошові кошти є матеріальною формою фінансових ресурсів підприємства

Г

ГОТОВА ПРОДУКЦІЯ

закінчений виробництвом на підприємстві продукт, що відповідає установленим стандартам або технічним умовам, прийнятий органом контролю і переданий на склад або замовнику

ГРАФІК
ДОКУМЕНТООБОРОТУ

схема чи перелік робіт із створення, перевірки та обробки документів, які виконуються кожним підрозділом підприємства, установи, а також всіма виконавцями із зазначенням їх взаємозв'язку та строку виконання робіт

ГРИВНЯ

державна грошова одиниця України; грошова одиниця в Київській Русі: срібний злиток вагою близько фунта

ГРОШІ

особливий товар, що являє собою еквівалент для всіх інших товарів, за допомогою якого здійснюється товарообмін

ГРОШОВИЙ ВИМІРНИК

один з вимірників у бухгалтерському обліку, за допомогою якого одержують показники у грошовому вираженні

ГРОШОВІ КОШТИ

готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання, засоби у вигляді грошей, що знаходяться в касі підприємства, на рахунках у банках, в акредитивах, у підзвітних осіб

ГРОШОВА ОДИНИЦЯ
УКРАЇНИ

грошовою одиницею України є гривня, що дорівнює 100 копійкам

ГРОШОВІ КОШТИ В
УКРАЇНІ

гривня або іноземна валюта

Г

ГРУПА

материнське (холдингове) підприємство та його дочірні підприємства

ГРУПА БІОЛОГІЧНИХ
АКТИВІВ

сукупність подібних за характеристиками, призначенням та умовами вирощування тварин або рослин

ГРУПА ВИБУТТЯ

сукупність активів, які плануються до продажу або відчуження в інший спосіб однією операцією, та зобов'язання, які прямо пов'язані з такими активами, що будуть передані (погашені) в результаті такої операції

ГРУПА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ
АКТИВІВ

сукупність однотипних за призначенням та умовами використання нематеріальних активів

ГРУПА ОСНОВНИХ
ЗАСОБІВ

сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання необоротних матеріальних активів

ГУДВІЛ

перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів та зобов'язань на дату придбання

Д

ДАТА БАЛАНСУ

дата, на яку складений баланс підприємства. Зазвичай датою балансу є кінець останнього дня звітного періоду

ДАТА ПРИДБАННЯ

дата, на яку контроль за чистими активами і діяльністю підприємства, що купується, переходить до покупця

Д

ДЕБЕТ

ліва частина рахунку бухгалтерського обліку; в активних рахунках по дебету записуються початкове сальдо і збільшення засобів підприємства, а в пасивних – зменшення їх джерел

ДЕБИТОРИ

юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів

ДЕБИТОРСЬКА
ЗАБОРГОВАНІСТЬ

заборгованість інших підприємств, закладів, установ, осіб (дебіторів) по сплатам даному підприємству

ДЕДУКЦІЯ

дослідження стану об'єкта в цілому, а потім його складових, тобто робиться висновок від загального до конкретного. Наприклад, перевірку витрат обігу спочатку проводять за даними синтетичного, а потім аналітичного обліку

ДЕПОЗИТ

засоби, що тимчасово зберігаються у даному закладі, але належать іншим закладам та особам

ДЕПОНЕНТ

підприємство, організація, заклад, особа, засоби яких тимчасово зберігаються (знаходяться) на даному підприємстві чи в організації

ДЕРЖАВНЕ
ПІДПРИЄМСТВО

підприємство, засноване на загальнодержавній власності або на власності адміністративно-територіальних одиниць; володіє, користується і розпоряджається державним майном, яке належить йому на правах повного господарчого ведення

Д

ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНА
СИСТЕМА ОБЛІКУ

система обліку, при якій кожне відділення підприємства, фірми використовує свій власний повний комплект облікових реєстрів

ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ
ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

капітал, фонди, прибуток, резерви, кредити банків та інші позикові засоби, кредиторська заборгованість, бюджетне фінансування

ДИРЕКТ- КОСТІНГ

система виробничого обліку, при якій собівартість промислової продукції обчислюється та планується лише в частині змінних витрат, постійні ж витрати збираються на окремому рахунку і періодично списуються на дебет рахунку фінансових витрат

ДИСКОНТ

купівля банками векселів до закінчення строку сплати за ними; процент, що одержують банки за цю операцію

ДИСКОНТ ОБЛІГАЦІЇ

знижка, що виникає при продажу облігації нижче її номінальної вартості

ДІЯ

спрямований факт господарського життя (придбання, продаж товарів, нарахування заробітної плати тощо)

ДОВГОСТРОКОВІ АКТИВИ
ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

активи та зобов'язання підприємства, які повністю не споживаються, реалізуються або сплачуються протягом року з дня складення бухгалтерського балансу

ДОВГОСТРОКОВІ
КРЕДИТИ

кредити, що видаються на строк понад один рік

ДОВГОСТРОКОВІ
ФІНАНСОВІ ВКЛАДЕННЯ

Д
інвестиції підприємства на строк понад рік в прибуткові активи інших підприємств, акціонерних товариств і товариств з обмеженою відповідальністю, процентні облігації внутрішніх державних і місцевих позик, а також вкладення в статутні фонди сумісних підприємств

ДОВІРЕНІСТЬ

документ на право одержання певною особою товарно-матеріальних цінностей, грошових засобів, документів, а також здійснення певних дій

ДОГОВІР

погодження між двома та більше сторонами (фізичними або юридичними особами), спрямоване на встановлення, зміну або припинення певних взаємовідносин

ДОДАТКОВА
БУХГАЛТЕРСЬКА
ПРОВОДКА

спосіб виправлення помилок в облікових бухгалтерських реєстрах шляхом запису в них різниці між вірною та помилково записаною сумами

ДОКУМЕНТ

письмовий доказ права на здійснення і дійсного звершення господарчої операції

ДОКУМЕНТ
БАГАТОПОЗИЦІЙНИЙ

документ, що відображає декілька об'єктів обліку (лімітно-забірна карта)

ДОКУМЕНТ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОФОРМЛЕННЯ

документ, що складається на основі виконавчих і розпорядчих документів, оформлення якого сприяє відтворенню даних цих документів в бухгалтерському обліку (довідки, групувальні відомості, картки тощо)

Д

ДОКУМЕНТ ВНУТРІШНІЙ

документ, що складається на даному підприємстві (картка складського обліку)

ДОКУМЕНТ ГРОШОВИЙ

документ, що оформлює грошові операції (банківський чек)

ДОКУМЕНТ ЗВЕДЕНИЙ

документ, що узагальнює дані одиничних документів (авансовий звіт)

ДОКУМЕНТ

ЗОВНІШНІЙ

документ, що складається на іншому підприємстві (рахунок платіжна вимога-доручення)

ДОКУМЕНТ

КОМБІНОВАНИЙ

документ, який сполучає декілька функцій (журнал-ордер)

ДОКУМЕНТ

МАТЕРІАЛЬНИЙ

документ, що оформлює рух матеріальних цінностей (картка складського обліку)

ДОКУМЕНТ

НАКОПИЧУВАЛЬНИЙ

документ, що відтворює декілька однорідних господарчих операцій за чергою їх виконання (журнал господарчих операцій)

ДОКУМЕНТ РАЗОВИЙ

документ, що складається на кожному господарчу операцію (видатковий касовий ордер)

ДОКУМЕНТ

РОЗПОРЯДЧИЙ

документ, що містить наказ на виконання якоїсь господарчої операції (наказ про звільнення з роботи)

ДОКУМЕНТ

РОЗРАХУНКОВИЙ

документ, що оформлює розрахунки між підприємствами, організаціями, особами (платіжне доручення)

ДОКУМЕНТ ОДИНИЧНИЙ

документ, що складається для відтворення однієї господарчої операції (видатковий касовий ордер)

Д

ДОКУМЕНТ ОДНОПОЗИЦІЙНИЙ	документ, що відображає один об'єкт обліку (видатковий касовий ордер)
ДОКУМЕНТАЛЬНА РЕВІЗІЯ	вид послідуючого документального контролю, при якому перевіряється господарчо-фінансова діяльність підприємства (установи, організації) або посадових осіб; часто сполучається з фактичним контролем (інвентаризацією, лабораторними аналізами тощо)
ДОКУМЕНТАЦІЯ	оформлення господарчих операцій документами; сукупність документів
ДОКУМЕНТООБОРОТ	рух документів в обліковому процесі з моменту їх складення до здачі в архів на зберігання
ДОЛАР	грошова одиниця США, одна з основних резервних валют світу. 1 долар = 100 центів. Позначення \$ або USD
ДОПОМІЖНЕ ВИРОБНИЦТВО	частина виробничої діяльності підприємства, необхідна для обслуговування основного виробництва і забезпечення безперебійного виготовлення і випуску його продукції
ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ	предмети праці, що не складають основи продукту, який виготовляється, а сприяють виробничому процесу (мастила, обтиральні матеріали й таке інше)
ДОЧІРНЄ ТОВАРИСТВО (ПІДПРИЄМСТВО)	товариство, що знаходиться під контролем холдинг-компанії, яка контролює формування ради директорів або є власником більш ніж 50% його акцій за номінальною вартістю

Д

ДУМКА АУДИТОРА

висновок аудитора містить чітке письмове висловлення думки аудитора про фінансові звіти в цілому. Безумовно–позитивна думка висловлюється, якщо аудитор доходить висновку, що фінансові звіти справедливо та достовірно відображають (або подають достовірно, в усіх суттєвих аспектах) інформацію відповідно до визначеної концептуальної основи фінансової звітності

Е

ЕКАУНТИНГ

функціональна сфера бізнесу, пов'язана із збиранням, класифікацією, обробкою, аналізом і оформленням різних видів фінансової інформації

ЕКВІВАЛЕНТ

рівнозначний, рівноцінний продукт або товар

ЕКВІВАЛЕНТИ ГРОШОВИХ КОШТІВ

короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості

ЕКЗЕМПЛЯР

окремий предмет із низки однорідних йому предметів

ЕКОНОМІЧНА ВИГОДА

потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів

ЕКОНОМІЧНА ГРУПА

головний розпорядник бюджетних коштів, розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачі бюджетних коштів

Е

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

система прийомів, що використовується в контролі для розкриття причинних зв'язків, що зумовлюють результати явищ і процесів

ЕКСПЕРТ

фізична особа або установа, яка має спеціальні знання та досвід у певній галузі, що відрізняється від обліку та аудиту

ЕКСПЕРТИЗА

дослідження фахівцем (експертом) будь-яких питань, вирішення яких вимагає спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, належить до нефінансових заходів контролю

ЕКСПОРТ

продаж товару або послуг іноземному покупцю з відправкою товару у країну покупця

**ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНІ
ОПЕРАЦІЇ**

міжнародні розрахунки, в процесі котрих регулюються платежі за грошовими вимогами та зобов'язаннями, що виникають у підприємств щодо експорту чи імпорту товарів і послуг

**ЕЛЕКТРОННИЙ
ДОКУМЕНТ**

документ, інформація в якому представлена у формі електронних даних, включаючи відповідні реквізити документа, в тому числі і електронний цифровий підпис, який може бути сформований, переданий, збережений і перетворений електронними засобами у візуальну форму чи на папері

ЕЛЕМЕНТ ВИБІРКИ

окремі елементи, що складають генеральну сукупність, наприклад: чеки, бланки внеску депозиту; записи щодо кредиту у виписках з банківських рахунків; грошові одиниці

Е

ЕЛЕМЕНТИ ВИТРАТ

сукупність економічно однорідних витрат

ЕМІСІЯ

випуск паперових грошей та цінних паперів

ЕТИКА АУДИТОРІВ

необхідний мінімум правил поведінки, обов'язкових для виконання. До основних етичних принципів аудиторів належать незалежність, чесність, об'єктивність, компетентність, конфіденційність, професійна поведінка, технічні стандарти

ЕФЕКТИВНА СТАВКА

ставка відсотка, що визначається діленням суми річного відсотка та дисконту (або різниці річного відсотка та премії) на середню величину собівартості інвестиції (або зобов'язання) та вартості її погашення

ВІДСОТКА

ЕФЕКТИВНІСТЬ

співвідношення досягнутого аудитом результату та мети, яка була поставлена перед ним; досягнення результату з найменшими витратами часу, коштів та ресурсів

ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Є

ЄВРО

офіційна валюта 17 країн «єврозони» (Австрії, Бельгії, Німеччини, Греції, Ірландії, Іспанії, Італії, Кіпру, Люксембургу, Мальти, Нідерландів, Португалії, Словаччини, Словенії, Фінляндії, Франції, Естонії). Також валюта використовується ще в 9 державах, 7 з яких – європейські

ЄВРОАКЦІЯ

один з видів емісії, продажу акції на іноземних біржах

ЄВРОДОЛАР

Є європейські долари, що є грошовими коштами в доларах США, розміщені на депозиті у банку поза межами Сполучених Штатів

ЄВРОКАРД

ЄВРООБЛІГАЦІЯ

один з видів міжнародних кредитних карток облігація, випущена у валюті, яка є іноземною для емітента, що розміщується за допомогою міжнародного синдикату андеррайтерів серед закордонних інвесторів, для яких дана валюта також є іноземною

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК
РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА
РОЗВИТКУ

інвестиційний механізм, створений в 1991 році 61 країною і двома міжнародними організаціями для підтримки ринкової економіки і демократії в 29 країнах – від Центральної Європи до Центральної Азії

ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ ТОВАРУ

Ж період часу, протягом якого товар життєздатний на ринку і забезпечує досягнення цілей продавця. Умовно складається з наступних стадій: впровадження товару на ринок, ріст обсягу продажу внаслідок визнання товару покупцями, зрілість товару, що характеризується максимальною прибутковістю, спад обсягів продажу і прибутку

ЖУРНАЛ ГОСПОДАРЧИХ
ОПЕРАЦІЙ

хронологічний обліковий реєстр, в якому на підставі первинних документів вказуються господарчі операції, дата їх звершення, сума, а також синтетичні бухгалтерські рахунки, що дебетуються і кредитуються

Ж

**ЖУРНАЛ РЕЄСТРАЦІЇ
ПРИБУТКОВИХ І
ВИДАТКОВИХ КАСОВИХ
ДОКУМЕНТІВ**

ЖУРНАЛИ-ОРДЕРИ

документ, що застосовується для реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів та інших касових документів

облікові реєстри хронологічної та систематичної реєстрації, синтетичного та аналітичного обліку, що використовуються при журнально-ордерній формі обліку; будуються за кредитовою ознакою; дані з цих журналів щомісячно переносяться до Головної книги

**ЖУРНАЛЬНО-ОРДЕРНА
ФОРМА ОБЛІКУ**

одна з форм бухгалтерського обліку, при якій вживаються накопичувальні реєстри та лінійно-позиційний спосіб запису

З

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
МАЙБУТНІХ ВИТРАТ І
ПЛАТЕЖІВ**

сума коштів, яка за рішенням підприємством резервується для забезпечення майбутніх витрат і платежів; вони включаються до витрат поточного періоду

**ЗАБОРГОВАНІСТЬ
(БОРГ)**

боргові зобов'язання, що виникають внаслідок видачі векселів, закладних, випуску облігацій тощо

ЗАВДАННЯ ОБЛІКУ

формування повної і достовірної інформації про діяльність підприємства і його майновий стан, необхідної внутрішнім користувачам звітності – керівникам, засновникам, учасникам і власникам майна, а також зовнішнім – інвесторам, кредиторам та іншим користувачам звітності; визначення фінансового результату, забезпечення збереження майна, здійснення контролю як засобу забезпечення ефективного управління підприємством

ЗАВДАННЯ РЕВІЗІЇ	визначене коло питань, яке вимагає обов'язкового контролю вищими органами і перевіряється на підставі документованої обліково-економічної інформації шляхом застосування спеціальних бухгалтерських знань
ЗАГАЛЬНИЙ АУДИТОРСЬКИЙ РИЗИК	включає: власний ризик, ризик контролю та ризик виявлення
ЗАГАЛЬНИЙ КОЕФІЦІЄНТ ЛІКВІДНОСТІ	визначається відношенням всієї суми поточних активів до поточної заборгованості
ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧІ ВИТРАТИ	витрати на керування та обслуговування виробництва, що стосуються всього підприємства в цілому
ЗАКЛАД	застава рухомого майна, що передається у володіння заставодержателя або за його наказом – у володіння третій особі
«ЗАКРИТТЯ» БУХГАЛТЕРСЬКИХ РАХУНКІВ	здійснення записів, після яких рахунки бухгалтерського обліку не мають сальдо
ЗАЛИШКОВА ВАРТІСТЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	відновна вартість основних засобів на дату оцінки за вирахуванням їх зносу
ЗАЛІК	погашення взаємних платіжних зобов'язань, платежів двох або кількох юридичних і фізичних осіб

3

ЗАПАСИ

активи, що зберігаються для наступного продажу в умовах звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою наступного продажу продукту виробництва; зберігаються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, а також для управління підприємством. Запаси визначаються активами, коли існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість можна достовірно визначити

ЗАПАСНІ ЧАСТИНИ

предмети праці, призначені для ремонту основних засобів та заміни зношених деталей машин

ЗАПИС ЛІНІЙНИЙ

запис господарчої операції таким чином, що сума її по дебету та кредиту рахунку відображається в одному рядку

ЗАПИС СИСТЕМАТИЧНИЙ

реєстрація господарчих операцій у рахунках бухгалтерського обліку за однорідними економічними ознаками (наприклад, в синтетичних бухгалтерських рахунках або в журналах-ордерах)

ЗАПИС ХРОНОЛОГІЧНИЙ

реєстрація господарчих операцій у хронологічному порядку, тобто в порядку їх здійснення за датами

ЗАРАХУВАННЯ

ВЗАЄМНИХ ВИМОГ

одна з форм безготівкових розрахунків, що вживається з метою прискорення розрахунків та обортальності засобів (бувають разові та постійно діючі)

ЗАРОБІТНА ПЛАТА	плата за роботу по найму
ЗАРОБІТНА ПЛАТА ДОДАТКОВА	винагорода за роботу вище встановленої норми, за трудові досягнення та винахідництво, за особливі умови праці; включає доплати, надбавки, гарантійні та компенсаційні виплати, передбачені діючим законодавством, премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій
ЗАРОБІТНА ПЛАТА ОСНОВНА	винагорода за виконану роботу відповідно нормам праці (норми часу, виробки, обслуговування, посадові обов'язки); встановлюється у вигляді тарифних ставок (окладів) і командировочних розцінок для робітників та посадових окладів для службовців
ЗАСОБИ ВИРОБНИЦТВА ЗАСОБИ ПРАЦІ	сукупність засобів праці та предметів праці зняряддя виробництва, за допомогою яких люди впливають на предмети праці, а також об'єкти, що створюють необхідні умови для нормального виробничого процесу
ЗАСТАВА	засіб забезпечення зобов'язань, в силу чого кредитор (заставодержач) має право в разі невиконання боржником (заставодавачем) забезпеченого заставою зобов'язання одержати задовільність від вартості заставленого майна
ЗБИТКИ	перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання яких здійснені ці витрати. Визначення фінансового результату полягає у визначенні чистого прибутку (збитку) звітного періоду. З цією метою в бухгалтерському обліку передбачається послідовне зіставлення доходів та витрат

З

ЗБИТКИ ВІД ПСУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ

збитки, викликані псуванням цінностей під час їх зберігання, що списуються на винуватця, а якщо визначити його неможливо – на собівартість продукції (в межах встановлених норм) і на збитки підприємства

ЗВЕДЕНИЙ ОБЛІК ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО

отримання узагальнюючих даних про витрати на виробництво за економічними елементами, за калькуляційними статтями, а також за окремими виробами, групами однорідних виробів, за цехами і по підприємству в цілому; використовується для складення звітних калькуляцій собівартості продукції

ЗВИЧАЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення

ЗВІРЯЛЬНА ВІДОМІСТЬ

документ, що відображає підсумки інвентаризації, який складається на підставі інвентаризаційних описів і даних обліку; відтворює відхилення даних обліку від дійсності

ЗВІТ КАСИРА

документ, який передається касиром підприємства в бухгалтерію і представляє собою відривний листок Касової книги з додатком прибуткових і видаткових документів

ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ	звіт, який відображає надходження і видаток грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді
ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ	звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства
ЗВІТНА КАЛЬКУЛЯЦІЯ	калькуляція, яка складається наприкінці звітнього періоду з метою встановлення фактичної собівартості продукції, виконаних робіт та послуг
ЗВІТНИЙ ПЕРІОД	період часу, за який надається фінансова звітність. Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік
ЗВІТНІСТЬ	сукупність показників обліку, що відображаються у формі таблиць та характеризують виконання плану підприємства і його фінансово-економічну діяльність за певний період
ЗВІТНІСТЬ БУХГАЛТЕРСЬКА	система взаємозв'язаних показників, що відображають господарсько-виробничу та фінансову діяльність підприємства за період (місяць, квартал, рік)
ЗВОРОТНІ ВІДХОДИ ВИРОБНИЦТВА	відходи, що використовуються на самому підприємстві або реалізуються на сторону
ЗНОС ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання
ЗНОС МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ	поступове їх зношування в експлуатації; амортизація по них не нараховується, а тільки відображається в обліку їх знос

З

ЗНОС ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

зниження первинної вартості основних засобів внаслідок їх зношування в процесі виробництва (фізичний знос) або внаслідок технічного старіння машин та зниження вартості їх виробництва в умовах зросту продуктивності праці (моральний знос)

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди

ЗОВНІШНІЙ БРАК ПРОДУКЦІЇ

продукція, дефект якої виявлено у споживача в процесі її приймання або використання (остаточний та поправний)

ЗУСТРІЧНА ЗВІРКА

метод документального підтвердження у суб'єктів господарювання, які мали правові відносини з підконтрольною установою, виду, обсягу і якості операцій та розрахунків, що здійснювалися між ними, для з'ясування їх реальності та повноти відображення в обліку підконтрольної установи

І

ІММОБІЛІЗАЦІЯ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ

використання оборотних засобів не за їх цільовим призначенням

ІМПОРТ

купівля (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами

**ІНВЕНТАРИЗАЦІЙНІ
ОПИСИ**

документи, що складаються інвентаризаційною комісією в момент проведення інвентаризації і підтверджують фактичну наявність на певну дату об'єктів, що інвентаризуються; являються документами строгого оформлення

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ

спосіб перевірки відповідності фактичної наявності засобів в натурі даним бухгалтерського обліку

**ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ
ПЕРМАНЕНТНА**

полягає в тому, що постійно діюча інвентаризаційна комісія перевіряє в натурі окремі види матеріальних цінностей або грошових коштів тоді, коли їх залишок є мінімальним

**ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ
ПЛАНОВА**

така, що проводиться за заздалегідь відомим планом

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ПОВНА

така, що охоплює всі види засобів; проводиться звичайно один раз на рік, щоб забезпечити повноту відображення всіх господарчих фактів у річному звіті

**ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ
ПОТОЧНА**

така, що проводиться для виявлення фактичної витрати сировини та матеріалів у виробництві, перевірки повноти партій матеріальних цінностей, що надходять, а також для контролю за відповідністю діючих норм витрат сировини та матеріалів на виробництво окремих видів продукції їх фактичним витратам

I

**ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ
РАПТОВА**

така, що проводиться терміново і несподівано за розпорядженням керівництва підприємства або вищестоящих органів, за вимогою слідчих або контрольних організацій, ревізора

**ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ
ЧАСТКОВА**

охоплює один або декілька видів засобів підприємства або тільки частку засобів на певній ділянці виробництва

ІНВЕНТАРНИЙ НОМЕР

номер, що присвоюється інвентарному об'єкту

ІНВЕНТАРНИЙ ОБ'ЄКТ

закінчений устрій, предмет або комплекс предметів зо всім пристосуванням та належністю

ІНВЕНТАРНІ КАРТКИ

облікові реєстри типової форми, призначені для пооб'єктного обліку основних засобів

ІНВЕСТИЦІЇ

вкладення вільного капіталу компаній в підприємства, а також у цінні папери з метою одержання доходу або встановлення впливу, контролю над підприємством, що інвестується

**ІНВЕСТИЦІЇ
В ПОТОЧНІ АКТИВИ**

інвестиції, не пов'язані з капітальними вкладеннями

**ІНВЕСТИЦІЙНА
ДІЯЛЬНІСТЬ**

придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів

I

ІНВЕСТИЦІЙНА
НЕРУХОМІСТЬ

власні або орендовані на умовах фінансової оренди земельні ділянки, будівлі, споруди, які розташовуються на землі, утримувані з метою отримання орендних платежів та/або збільшення власного капіталу, а не для виробництва та постачання товарів, надання послуг, адміністративної мети або продажу в процесі звичайної діяльності

ІНДЕКС ІНФЛЯЦІЇ

показник, який характеризує зміни загального рівня цін на товари і послуги, що набувають населенням для невиробничого вжитку

ІНДОСАМЕНТ

передавальний напис на векселі, що посвідчує перехід прав за цим документом до іншої особи

ІНКАСАТОР

посадова особа, що приймає гроші від організацій, підприємств, установ для здавання їх у банк

ІНКАСО

одержання грошей від боржника шляхом пред'явлення йому платіжних документів; банківська операція зняття грошових сум з рахунка покупця на підставі розрахункових документів клієнта, що обслуговується

ІНКАСУВАТИ

пред'являти документи до сплати або здачі цінностей й одержувати за ними гроші

ІНОЗЕМНА ВАЛЮТА

валюта інша, ніж валюта звітності

ІНСТРУКЦІЯ

нормативний акт, що видається центральною установою і регламентує порядок і умови рішення певних питань

І

ІНТЕРВАЛ ЗАХИЩЕНОСТІ

час, протягом якого підприємство може вести поточну господарчу діяльність за рахунок наявних ліквідних активів, не вдаючись до додаткових джерел фінансування

К

КАЛЬКУЛЮВАННЯ

системи обчислювання собівартості кожного виду продукції та її одиниці по підприємству в цілому та по його структурних підрозділах

КАЛЬКУЛЯЦІЙНІ РАХУНКИ

рахунки бухгалтерського обліку, що служать для одержання даних, необхідних при обчисленні собівартості виробленої продукції та виконаних робіт (наприклад, рахунок «Незавершене виробництво»)

КАЛЬКУЛЯЦІЯ

спосіб групування витрат і визначення собівартості придбаних матеріальних цінностей, виробленої продукції та виконаних робіт

КАПІТАЛЬНІ ВКЛАДЕННЯ

витрати, внаслідок яких відбувається збільшення основних засобів

КАРТКА СКЛАДСЬКОГО ОБЛІКУ

реєстр, в якому ведеться облік матеріалів в місцях їх зберігання

КАРТКИ

вид облікових реєстрів, які являють собою окремі аркуші (бланки)

КАСИР

посадова особа, на яку покладено обов'язок обліку, прийому, зберігання та видачі грошей з каси

КАСОВА КНИГА

реєстр, призначений для обліку касових операцій касиром підприємства

К

КАСОВІ ОРДЕРИ	документи, що посвідчують законність надходження грошей в касу підприємства та їх витрат за цільовим призначенням
КЛАСИФІКАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ДОКУМЕНТІВ	групування за певними ознаками бухгалтерських документів з метою їх вивчення та вірного використання
КЛАСИФІКАЦІЯ МАТЕРІАЛІВ	групування матеріалів за їх видами, що використовується в плануванні, обліку і звітності
КЛАСИФІКАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	групування основних засобів за певними ознаками, що використовується в плануванні, обліку та звітності
КОЕФІЦІЄНТ	постійний або відомий множник при перемінній або невідомій величині
КОЕФІЦІЄНТИ ЛІКВІДНОСТІ	характеризують фінансовий стан підприємства, спроможність підприємства виконувати свої поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів
КОЕФІЦІЄНТ ПОКРИТТЯ	показник ліквідності, який встановлює відношення оборотних активів до суми короткострокових зобов'язань
КОМЕРЦІЙНА ТАЄМНИЦЯ	право підприємця засекречувати деякі відомості про фінансово-господарчу діяльність, що передбачається та охороняється законодавством у країнах з ринковою економікою
КОМПЕНСАЦІЯ	відшкодування, зрівноважування, винагорода за щось, а також сума, яку сплачують як відшкодування, винагороду; покриття витрат, утрат

К

КОМПЛЕКСНІ ВИРОБНИЧІ ВИТРАТИ	вид виробничих витрат, які складаються з різнорідних елементів і входять в собівартість продукції одним рядком
КОНОСАМЕНТ	документ, не підставі якого здійснюється перевозка вантажів морським або річковим транспортом; він посвідчує наявність договору про перевозку і встановлює правовідносини перевізника й одержувача вантажів
КОНТОКОРЕНТНИЙ РАХУНОК	рахунок, який відкривають для обліку розрахунків
КОНТРАКТ	документ, що використовується для оформлення договору постачання, підряду, позики тощо, який встановлює права та обов'язки партнерів (контрагентів), а також умови укладення угоди
КОНТРАКТИВНИЙ РАХУНОК	рахунок, призначений для регулювання показників активних рахунків
КОНТРОЛЕР	загальноприйнятий міжнародний термін, що означає відповідального робітника бухгалтерії або головного бухгалтера підприємства, установи, банку
КОНТРОЛІНГ	наука, діло та професія, пов'язані з управлінням прибутками підприємства, регулюванням бізнесу
КОНТРОЛЬ	перевірка з метою забезпечення вірності й законності дій; функція менеджменту
КОНЦЕРН	організаційна форма господарчих об'єднань підприємств, при якій центральний орган здійснює загальне керівництво та контроль за діяльністю об'єднання (облік централізований)

К

КОРЕКТУРА
(КОРЕКТУРНИЙ МЕТОД
ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК
В БУХГАЛТЕРСЬКИХ
ЗАПИСАХ)

спосіб виправлення помилок в облікових записах, суть якого полягає в тому, що помилковий запис викреслюється, а поряд з ним виконується потрібний запис; викреслювання робиться тонкою лінією так, щоб помилковий запис було цілковито видно, а вірний запис виконується зверху або справа від викресленого, поряд з ним ставиться дата виправлення і підпис особи, яка його зробила

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ
РАХУНКІВ

зв'язок між рахунками бухгалтерського обліку, обумовлений економічною суттю господарчих операцій (те ж, що і бухгалтерська проводка)

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ
РАХУНКІВ ПРОСТА

бухгалтерська проводка, в якій дебетується і кредитується по одному рахунку

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ
РАХУНКІВ СКЛАДНА

бухгалтерська проводка, в якій дебетується один рахунок, а кредитується декілька, або кредитується один рахунок, а дебетується декілька; не допускаються проводки, в яких дебетується та кредитується декілька рахунків одночасно

КОРИСТУВАЧІ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ

фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень

КОРОТКОСТРОКОВІ
КРЕДИТИ

кредити, що видаються на строк до одного року і являються зобов'язанням підприємства

КРЕДИТ

частина рахунка бухгалтерського обліку; в активних рахунках по кредиту записується зменшення, а в пасивних – зростання об'єктів обліку

К

КРЕДИТ

надання в борг грошей або товарів

КРЕДИТ КОМЕРЦІЙНИЙ

операція, що передбачає авансування продукції (робіт, послуг) з відстрочкою дати реалізації, якщо така відстрочка є більшою, ніж встановлені строки поставки, або перевищує 30 календарних днів з дати авансового платежу

КРЕДИТ-НОТА

документ, який використовується продавцем для сповіщення покупця про те, що рахунок дебіторської заборгованості останнього кредитується внаслідок повернення товарів, надання знижок або виявлення помилок

КРЕДИТ ТОВАРНИЙ

операція, що передбачає реалізацію продукції (робіт, послуг) з відстрочкою платежу, якщо така відстрочка є більшою, ніж звичайні строки банківських розрахунків, або перевищує 30 календарних днів з дати реалізації

КРЕДИТ ФІНАНСОВИЙ

операція, що передбачає надання грошових коштів в позику на встановлений строк і під встановлені відсотки з поверненням основної суми заборгованості і нарахованих відсотків у грошовій формі або інших формах забезпечення заборгованості

КРЕДИТНА ОПЕРАЦІЯ

господарча операція, що передбачає надання права на купівлю матеріальних цінностей та нематеріальних активів з відстрочкою платежу, а також взяття в борг грошових коштів з відстрочкою їх повернення

/
КРЕДИТНИЙ РИЗИК

ризик того, що дебітор не погасить свою заборгованість

КРЕДИТОРИ

підприємства, організації, установи, особи, перед якими дане підприємство має заборгованість

КРОСОВАНИЙ ЧЕК

чек, лицьову сторону якого пересікають дві паралельні лінії; це означає, що він може бути оплачений тільки шляхом переводу грошей на рахунок одержувача

КРОСУВАННЯ

нанесення спеціальних ліній на лицьовій стороні чека для виключення можливості отримання грошей за ним випадковою особою

КУМУЛЯТИВНІ
ДИВІДЕНДИ

дивіденди по привілейованих акціях, які в разі їх несплати накопичуються у вигляді зобов'язань; погашаються до об'явлення дивідендів за простими акціями

КУПОН

частина цінного паперу (звичайно облігації) у вигляді відрізного талону, що дає право тримачеві на одержання в установлені строки певної суми відсотків

КУРСОВА РІЗНИЦЯ

різниця між оцінками валютних активів та пасивів за курсом іноземної валюти на час реєстрації їх в бухгалтерському обліку та на час фактичного розрахунку

Л

ЛІЗИНГ

1) підприємницька діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу майна (таке майно є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоодержувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів); 2) довгострокова оренда машин і обладнання, видача обладнання напрокат

ЛІЗИНГОВА ОПЕРАЦІЯ

господарча операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає передачу права користування матеріальними цінностями іншому суб'єкту підприємницької діяльності на платній основі і на встановлений строк

ЛІКВІДАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

процес розбирання об'єктів основних засобів, що вже непридатні для подальшого використання внаслідок їх зносу, загибелі (внаслідок аварій, пожеж, стихійних лих та інших форс-мажорних обставин) або об'єктів, які економічно недоцільно експлуатувати та ремонтувати

ЛІКВІДАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА

припинення діяльності підприємства як юридичної особи з передачею або продажем майна та погашенням боргів в

установленому порядку

ЛІКВІДНІ ЗАСОБИ

Лактиви підприємства, які можуть бути прийняті кредитором в погашення боргів або швидко реалізовані (гроші, цінні папери, дебіторська заборгованість тощо)

ЛІКВІДНІСТЬ
ПІДПРИЄМСТВА

показник стійкості фінансового стану, що вимірюється відношенням суми ліквідних засобів в активі балансу до сум зобов'язань, показаних в пасиві балансу

ЛІМІТ

обмеження, межа, гранична кількість або гранична норма чого-небудь

ЛІМІТ КАСИ

сума грошових засобів, що може постійно знаходитись в касі підприємства за узгодженням із банком

ЛІМІТ КРЕДИТА

сума, в межах якої певна особа має право надбання товарів та послуг без термінової їх оплати

ЛІМІТНА КАЛЬКУЛЯЦІЯ

розрахунок гранично можливих витрат або ресурсовживання, виходячи з запланованих (прогнозних) параметрів, що характеризують виробничу чи виробничо-комерційну ситуацію в частині заданого співвідношення між попитом і пропонуванням товарів

ЛІМІТНО-ЗАБОРНА КАРТА

документ з обліку відпуску товарно-матеріальних цінностей; поєднує в собі розпорядний документ, в якому вказується місячний лімітний розмір відпуску цеху або фізичній особі матеріалів певного номенклатурного номеру або декількох номерів, і накопичувальний виконавчий, що

підтверджує багаторазовий відпуск матеріалів зі складу в рахунок встановленого ліміту

Л

ЛОМБАРД

фінансова установа, виключним видом діяльності якої є надання на власний ризик фінансових кредитів фізичним особам за рахунок власних або залучених коштів, під заставу майна на визначений строк і під процент та надання супутніх послуг ломбарду

ЛОРО

вид поточного рахунку іноземного банку-кореспондента, що відкривається на підставі договору між банками про взаємне виконання операцій

М

МАЛОЦІННІ ТА
ШВИДКОЗНОШУВАНІ
ПРЕДМЕТИ

засоби праці, що використовуються не більше одного року або протягом операційного циклу, якщо він більше одного року

МАРЖИНАЛЬНИЙ ДОХІД

дохід, який отримується при продажі останньої (крайньої) додаткової одиниці продукції

МАРЖИНАЛЬНІ ВИТРАТИ

витрати на виробництво додаткової одиниці продукції

МАРКА АКЦИЗНОГО
ПОДАТКУ

спеціальний знак для маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів, віднесений до документів суворого обліку, який підтверджує сплату акцизного податку, легальність ввезення та реалізації на території України цих виробів

МАРКЕТИНГ

діяльність, спрямована на створення попиту та досягнення цілей підприємства через

максимальне задоволення потреб споживачів

М

МАРКЕТИНГОВІ
ДОСЛІДЖЕННЯ

комплекс заходів, спрямованих на виявлення й установлення тенденцій і закономірностей розвитку ринку, з метою зниження ступеня невизначеності й підвищення якості прийнятих управлінських рішень

МАТЕРИНСЬКА
КОМПАНІЯ

юридична особа, яка контролює іншу юридичну особу (дочірню компанію)

МАТЕРИНСЬКЕ
(ХОЛДИНГОВЕ)
ПІДПРИЄМСТВО

підприємство, яке здійснює контроль дочірніх підприємств

МАТЕРІАЛОВІДДАЧА
ПРОДУКЦІЇ

відношення обсягу виготовленої продукції до матеріальних витрат

МАТЕРІАЛОЄМНІСТЬ
ПРОДУКЦІЇ

синтетичний показник, що характеризує співвідношення поточних матеріальних витрат (без амортизаційних відрахувань) та виробленого продукту, який вимірюється в натуральному або вартісному відбитті

МАТЕРІАЛЬНИЙ АКТИВ

основні фонди та оборотні активи у будь-якому вигляді, що відрізняється від коштів, цінних паперів, деривативів та нематеріальних активів

МАТЕРІАЛЬНО
ВІДПОВІДАЛЬНА ОСОБА

особа, що несе матеріальну відповідальність за схоронність певних товарно-матеріальних цінностей або грошових коштів

МЕМОРІАЛЬНИЙ ОРДЕР

розрахунковий документ, який складається за ініціативою банку для оформлення операцій зі списання коштів з рахунка

платника внутрішньобанківських операцій

М

МЕНЕДЖМЕНТ

процес планування, організації, приведення в дію та контролю організації з метою досягнення координації людських і матеріальних ресурсів, необхідних для ефективного виконання завдань

МЕТОД ЕФЕКТИВНОЇ
СТАВКИ ВІДСОТКА

метод нарахування амортизації дисконту або премії, за яким сума амортизації визначається як різниця між доходом за фіксованою ставкою відсотка і добутком ефективної ставки та амортизованої вартості на початок періоду, за який нараховується відсоток

МЕТОД УЧАСТІ В
КАПІТАЛІ

метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування

МИТНІ ПЛАТЕЖІ

податки, що справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України

МІЖНАРОДНА ПЛАТІЖНА
СИСТЕМА

платіжна система, в якій платіжна організація може бути як резидентом, так і нерезидентом і яка здійснює свою діяльність на території двох і більше країн та забезпечує проведення переказу коштів у межах цієї платіжної системи, у тому числі з однієї країни в іншу

МІЖНАРОДНІ

система регулювання платежів за грошовими вимогами, які виникають між дер-

РОЗРАХУНКИ

жавами, організаціями, фізичними і юридичними особами різних країн

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ
ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

М прийняті Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку документи, якими визначено порядок складання фінансової звітності

МІНЕРАЛЬНА СИРОВИНА

товарна продукція гірничодобувного підприємства, що є результатом його господарської діяльності з видобутку корисних копалин, у тому числі шляхом виконання господарських договорів про послуги з давальницькою сировиною, і за якісними характеристиками відповідає вимогам установлених законодавством стандартів або вимогам договорів

МІНІМАЛЬНІ ОРЕНДНІ
ПЛАТЕЖІ

платежі, що підлягають сплаті орендарем протягом строку оренди (за вирахуванням вартості послуг та податків, що підлягають сплаті орендодавцю, і непередбаченої орендної плати)

МОДЕРНІЗАЦІЯ

поліпшення технічних параметрів устаткування з метою збільшення строку корисної експлуатації або виробничої потужності

МОНЕТАРНІ СТАТТІ

статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів

НАКЛАДЕНИЙ ПЛАТІЖ

Н грошова сума, яку пошта стягує за дорученням відправника з адресата при врученні останньому поштового відправлення та яка пересилається

відправникові (або зазначеній ним особі)
поштовим або телеграфним переказом

Н

НАКЛАДНА

первинний разовий документ з обліку
товарно-матеріальних цінностей

НАКЛАДНІ ВИТРАТИ

витрати, пов'язані з процесом виробництва,
які не можуть бути віднесені до певних
виробів економічно можливим шляхом

НАКОПИЧУВАЛЬНА
ВІДОМІСТЬ

обліковий реєстр, призначений для запису
протягом певного часу даних, що містяться в
первинних документах; дані в
накопичувальні відомості записуються
загальними підсумками за рахунками
бухгалтерського обліку

НАПІВФАБРИКАТ

продукт праці, що одержується на кінцевій
стадії виробництва даного цеху і підлягає
обробці в інших цехах цього ж підприємства

НАРЯД

комбінований документ, що містить
завдання на виконання визначених робіт та
підтвердження фактичного обсягу
виконаних робіт

НАТУРАЛЬНІ ВИМІРНИКИ

вид вимірників, за допомогою яких
отримують показники про об'єкти
бухгалтерського обліку в натуральному
вираженні (масою, мірою тощо)

НАЦІОНАЛЬНЕ
ПОЛОЖЕННЯ
(СТАНДАРТ)
БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ

нормативно-правовий акт, затверджений
центральною владою виконавчої влади, що
забезпечує формування державної фінансової
політики, що визначає принципи та методи
ведення бухгалтерського обліку і складання
фінансової звітності, що не суперечать
міжнародним стандартам фінансової звітності

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК

центральный банк держави, її емісійний

УКРАЇНИ

центр, вищий рівень банківської системи України

НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОХІД

Н частина річного сукупного суспільного продукту, що являє собою новостворену вартість; сукупність усіх доходів в економіці домашніх господарств і підприємців незалежно від того, де вони використовують ресурси – у своїй країні чи за межами своєї країни

НЕБАНКІВСЬКА
ФІНАНСОВА ГРУПА

група юридичних осіб, які мають спільного контролера (крім банку), що складається з двох або більше фінансових установ, у якій небанківська фінансова установа (небанківські фінансові установи) здійснює переважну діяльність

НЕВІДМОВНА ОРЕНДНА
УГОДА

орендна угода, за якою орендарем на початок строку оренди сплачено таку суму орендної плати, яка дає змогу орендодавцю бути впевненим у продовженні строку оренди, або яка може бути розірвана тільки: 1) з дозволу орендодавця; 2) якщо відбулася певна непередбачена подія; 3) у разі укладання орендарем нової угоди про оренду цього самого активу або замість нього іншого аналогічного за призначенням активу з тим самим орендодавцем

НЕВІДФАКТУРОВАНІ
ПОСТАЧАННЯ

надходження вантажів без рахунків постачальників

НЕГАРАНТОВАНА
ЛІКВІДАЦІЙНА ВАРТІСТЬ

частина ліквідаційної вартості об'єкта оренди, отримання якої орендодавцем не

забезпечується або гарантується лише пов'язаною з ним стороною

Н

НЕГРОШОВІ ОПЕРАЦІЇ

операції, які не потребують використання грошей та їх еквівалентів

НЕДОЇМКА

розмір податку (обов'язкової сплати), що не сплачена в установлений законом строк, у тому числі сума єдиного внеску, що не нарахована або не сплачена в установлений законом строк

**НЕЗАВЕРШЕНЕ
ВИРОБНИЦТВО**

залишок предметів праці, обробку яких у процесі виробництва не закінчено

**НЕЗАВЕРШЕНІ
КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ
В НЕМАТЕРІАЛЬНІ
АКТИВИ**

капітальні інвестиції у придбання, створення і модернізацію нематеріальних активів, використання яких за призначенням на дату балансу не відбулося

**НЕЗАВЕРШЕНІ
КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ
В НЕОБОРОТНІ
МАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ**

капітальні інвестиції у будівництво, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання об'єктів необоротних матеріальних активів, введення яких в експлуатацію на дату балансу не відбулося

**НЕКОНТРОЛЬОВАНА
ЧАСТКА**

частина чистого прибутку (збитку), сукупного доходу та чистих активів дочірнього підприємства, яка не належить материнському підприємству (прямо або через інші дочірні підприємства)

НЕМАТЕРІАЛЬНИЙ АКТИВ

немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований (вартість прав користування землями, водою та іншими природними ресурсами, будівлями та обладнанням, а також інших прав на майно (в тому числі на інтелектуальну власність), що внесли акціонери (учасники) в рахунок їх внесків в статутний фонд підприємства, а

також придбаних підприємством в процесі його діяльності)

Н

НЕМОНЕТАРНІ АКТИВИ

усі активи, крім грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості з фіксованої (або визначеної) суми грошей

НЕОБМІННА ОПЕРАЦІЯ

господарська операція, яка не передбачає передачі активів, послуг (робіт) в обмін на отриманий дохід або активи, але може передбачати виконання певних умов

**НЕПЕРЕДБАЧЕНА
ОРЕНДНА ПЛАТА**

частина орендної плати, яка не зафіксована конкретною сумою та розраховується із застосуванням показників інших, ніж строк оренди (обсяг продажу, рівень використання, індекс інфляції та цін, ринкові ставки відсотка тощо)

**НЕПЕРЕДБАЧЕНЕ
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ**

1) зобов'язання, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими підприємство не має повного контролю; або 2) теперішнє зобов'язання, що виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки малоімовірно, що для врегулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди, або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити

НЕПЕРЕДБАЧЕНИЙ АКТИВ

актив, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над

якими суб'єкт державного сектору не має повного контролю

Н

НЕПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ нездатність виконувати фінансові зобов'язання у призначений термін за умов звичайної діяльності підприємства

НЕРЕАЛІЗОВАНІ ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ВІД ВНУТРІШНЬОГРУПОВИХ ОПЕРАЦІЙ прибутки та збитки, які виникають внаслідок внутрішньогрупових операцій (продажу товарів, продукції, виконання робіт, послуг тощо) і включаються до балансової вартості активів підприємства

НЕОБОРОТНІ АКТИВИ всі активи, що не є оборотними, тобто активи, які використовуються підприємством у його діяльності протягом тривалого періоду часу (більше одного року) та від використання яких підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди

НЕПРИБУТКОВІ ПІДПРИЄМСТВА, УСТАНОВИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ підприємства, установи та організації, основною метою діяльності яких є не одержання прибутку, а провадження благодійної діяльності та меценатства, і іншої діяльності, передбаченої законодавством

НЕПРОДУКТИВНІ ВИТРАТИ витрати підприємства, в результаті яких не була вироблена продукція; вони пов'язані з організаційно-виробничими недоліками (втрати від простоїв та браку продукції, зіпсування матеріальних цінностей тощо), невиконанням договірних зобов'язань (відсотки пені, неустойки) або з не залежних

від підприємства причин (природний убуток продуктів та матеріалів при зберіганні)

НЕПРЯМІ ВИТРАТИ

Н витрати, які не можуть бути прямо віднесені до собівартості конкретного виду продукції підрозділу, в якому виробляється декілька видів продукції

НЕРЕЗИДЕНТИ

1) іноземні компанії, організації, утворені відповідно до законодавства інших держав, їх зареєстровані (акредитовані або легалізовані) відповідно до законодавства України філії, представництва та інші відокремлені підрозділи з місцезнаходженням на території України; 2) дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва інших держав і міжнародних організацій в Україні; 3) фізичні особи, які не є резидентами України

НЕСТАЧА ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ

різниця між кількістю товарно-матеріальних цінностей згідно з документами та фактичною наявністю

НЕТТО

1) маса товару без упаковки (тари), тобто його чиста маса; 2) ціна товару з вирахуванням знижок; 3) чистий дохід з вирахуванням всіх витрат та іншого

НЕУСТОЙКА

штраф за невиконання однією стороною договірною забор'язання

НОМЕНКЛАТУРА

перелік назв товарно-матеріальних цінностей з присвоєнням їм номенклатурних номерів

НОМЕНКЛАТУРА

класифікаційний перелік статей витрат, в

КАЛЬКУЛЯЦІЙНИХ
СТАТЕЙ

основу якого покладена ознака призначення витрат на цільові потреби

Н

НОРМА АМОРТИЗАЦІЇ
ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

процентне відношення річної суми амортизації до первинної вартості основних засобів

НОРМА КАПІТАЛІЗАЦІЇ
ФІНАНСОВИХ ВИТРАТ

частка від ділення середньозваженої величини фінансових витрат та суми всіх непогашених запозичень (крім тих, що безпосередньо пов'язані з кваліфікаційним активом або мають цільове призначення) підприємства протягом звітного періоду

НОРМАЛЬНА
ПОТУЖНІСТЬ

очікуваний середній обсяг діяльності, що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох років або операційних циклів, з урахуванням запланованого обслуговування виробництва

НОРМАТИВ ВЛАСНИХ
ОБОРОТНИХ АКТИВІВ

сума власних оборотних активів, необхідна для забезпечення нормальної діяльності підприємства

НОРМАТИВНА
КАЛЬКУЛЯЦІЯ

калькуляція, що складається за діючими на початок місяця нормами виробничих витрат

НОСІЙ ОБЛІКОВОЇ
ІНФОРМАЦІЇ

те, на чому фіксуються облікові дані

О

ОБ'ЄКТ ВИТРАТ

продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат

ОБ'ЄКТ КАЛЬКУЛЯЦІЇ

вид або обнорідна група придбаних матеріальних цінностей, виготовлених

виробів або виконаних робіт, собівартість яких необхідно обчислити

ОБ'ЄКТ ОСНОВНИХ
ЗАСОБІВ

Озакінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій; відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством/установою

ОБ'ЄКТ ХЕДЖУВАННЯ

актив, зобов'язання або майбутня операція, що створюють для підприємства ризик зміни справедливої вартості цих активів і зобов'язань або зміни грошових потоків, пов'язаних з майбутньою операцією

ОБ'ЄКТИ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ

окремлі елементи господарчих засобів та джерел їх утворення, які відображаються на рахунках бухгалтерського обліку

ОБЛІК

процес спостереження, якісної характеристики, кількісної оцінки, реєстрації, зберігання та передачі інформації для прийняття управлінських рішень

ОБЛІКОВА ОЦІНКА

попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами

О

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА

сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності

ОБЛІКОВИЙ ПРИБУТОК
(ЗБИТОК)

сума прибутку (збитку) до оподаткування, визначена в бухгалтерському обліку і відображена у Звіті про фінансові результати за звітний період

ОБЛІКОВІ РЕГІСТРИ

носії спеціального формату (паперові, електронні) у вигляді відомостей, ордерів, книг, журналів, машинограм тощо, призначені для хронологічного, систематичного або комбінованого нагромадження, групування та узагальнення інформації з первинних документів, що прийняті до обліку

ОБМІННА ОПЕРАЦІЯ

господарська операція з продажу/придбання активів в обмін на грошові кошти, послуги (роботи), інші активи або погашення зобов'язань

ОБОРОТИ ПО РАХУНКАХ

підсумки записів по дебету і кредиту рахунків в бухгалтерському обліку

ОБОРОТНА ВІДОМОСТЬ

документ, за допомогою якого відбувається узагальнення оборотів і залишків рахунків за звітний період, а також засіб зв'язку між балансом і рахунками

ОБОРОТНІ АКТИВИ

гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи,

призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу

	О
ОБОРОТНІ ЗАСОБИ	засоби, що перебувають у розпорядженні підприємства і можуть бути переведені в готівку протягом одного виробничого циклу або року
ОБОРОТНО-САЛЬДОВА ВІДОМІСТЬ	бухгалтерський реєстр, в якому відображені бухгалтерські залишки по різних рахунках обліку на перше число року, кварталу або місяця
ОБТЯЖЛИВИЙ КОНТРАКТ	контракт, витрати (яких не можна уникнути) на виконання якого перевищують очікувані економічні вигоди від цього контракту
ОВЕРДРАФТ	короткостроковий кредит, який надається банком клієнту в разі перевищення суми операцій залишку коштів на його поточному/ картковому рахунку або встановленого ліміту кредитування
ОДНОЕЛЕМЕНТНІ ВИРОБНИЧІ ВИТРАТИ	однорідні виробничі витрати, які не можуть бути розкладені на складові частини
ОПЕРАТИВНИЙ ОБЛІК	система реєстрації господарчих операцій безпосередньо на місці й в момент їх здійснення з метою одержання систематичної інформації для оперативного керівництва
ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю
ОПЕРАЦІЙНА НЕРУХОМІСТЬ	власні або орендовані на умовах фінансової оренди земельні ділянки, будівлі, споруди,

які розташовуються на землі, утримувані з метою використання для виробництва, або постачання товарів чи надання послуг, або ж в адміністративних цілях

О

ОПЕРАЦІЙНА ОРЕНДА

оренда інша, ніж фінансова

ОПЕРАЦІЙНИЙ ДЕНЬ

частина робочого дня банку або іншої установи – члена платіжної системи, протягом якої приймаються документи на переказ і документи на відкликання та за наявності технічної можливості здійснюється їх оброблення, передавання і виконання

ОПЕРАЦІЙНИЙ ЦИКЛ

проміжок часу між придбанням запасів для провадження діяльності і отриманням грошей та їх еквівалентів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг

ОПЕРАЦІЙНИЙ ЧАС

частина операційного дня банку або іншої установи - члена платіжної системи, протягом якої приймаються від клієнтів документи на переказ і документи на відкликання, що мають бути оброблені, передані та виконані цим банком протягом цього самого робочого дня

ОПЕРАЦІЙНІ ВИТРАТИ

витрати трудових, матеріальних, нематеріальних, фінансових ресурсів на здійснення операційної діяльності підприємства

ОПЕРАЦІЇ ПОВ'ЯЗАНИХ СТОРІН

передача активів або зобов'язань однією пов'язаною стороною іншим пов'язаним

ОПЕРАЦІЯ В ІНОЗЕМНІЙ
ВАЛЮТІ

сторонам

господарська операція, вартість якої визначена в іноземній валюті або яка потребує розрахунків в іноземній валюті

ОПЕРАЦІЯ, ПЛАТІЖ ЗА
ЯКОЮ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА
ОСНОВІ АКЦІЙ

Операція, за якою заборгованість за придбані (отримані) товари (роботи, послуги) підприємство погашає інструментами власного капіталу (в тому числі акціями або опціями на акції) та/або коштами (іншими активами) в сумі, що визначається на основі вартості акцій або інших інструментів власного капіталу

ОПОДАТКУВАННЯ

законодавчо врегульований процес встановлення та утримання податків у країні, визначення їхніх розмірів і ставок, відповідних об'єктів та кола юридичних і фізичних осіб, що підлягають оподаткуванню, а також порядок сплати податків

ОПРИЛЮДНЕННЯ
ЗВІТНОСТІ

офіційне подання бухгалтерської звітності до органів Головної державної податкової інспекції України, Національного банку України, Фонду державного майна України, Антимонопольного комітету України, Комітету у справах по нагляду за страховою діяльністю та інших установ і організацій, які відповідно до законодавчих актів України уповноважені на отримання бухгалтерської звітності (балансів) від господарюючих суб'єктів, а також офіційна публікація звітів (балансів) про фінансовий стан підприємств у засобах масової інформації, якщо це передбачено законодавством

ОПЦІОН НА АКЦІЇ

договір, який надає утримувачу право (але не зобов'язує його) підписатися на акції підприємства з фіксованою ціною або ціною, яку можна визначити на конкретний період

О

ОПЦІОН ОНОВЛЕНИЙ

опціон на нові акції, який укладається, коли акції використовують для забезпечення відповідності ціні здійснення попереднього опціону на акції

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ

процес створення та постійного удосконалення трудового і облікового процесів, методологічного і методичного забезпечення обліку задля надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації для прийняття управлінських рішень

ОРЕНДА

угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку

ОРЕНДНА СТАВКА

ВІДСОТКА

ставка відсотка, за якою теперішня вартість суми мінімальних орендних платежів та негарантованої ліквідаційної вартості дорівнює справедливій вартості об'єкта фінансової оренди на початок строку оренди

ОСНОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку

	його доходу
ОСНОВНЕ ВИРОБНИЦТВО	виробництво по виготовленню тієї продукції, заради якої існує підприємство
	О
ОСНОВНІ ЗАСОБИ	матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)
ОСНОВНІ МАТЕРІАЛИ	предмети праці, які утворюють матеріальну основу продукції, що виготовляється
ОСОБОВИЙ РАХУНОК	рахунок аналітичного обліку, який відкривають для обліку розрахунків з підприємством або особою
ОСТАТОЧНИЙ БРАК ПРОДУКЦІЇ	продукція, що має дефекти, які технічно виправити неможливо або їх виправлення є економічно недоцільним
ОСТАТОЧНИЙ РОЗРАХУНОК ЗА ПРОГРАМОЮ З ВИЗНАЧЕНОЮ ВИПЛАТОЮ	дія підприємства, якою анулюються всі подальші зобов'язання щодо частини або повного обсягу виплат за програмою з визначеною виплатою, зокрема одноразова сплата грошовими коштами учасникам

ОЦІНКА ГОСПОДАРЧИХ
ЗАСОБІВ

програми

спосіб перекладу натуральних показників у грошові

П

ПАСИВ

частина бухгалтерського балансу, в якій показуються джерела створення і призначення засобів підприємства

ПАСИВНІ ДОХОДИ

доходи, отримані у вигляді процентів, дивідендів, страхових виплат і відшкодувань, а також роялті

ПАСИВНІ РАХУНКИ

рахунки бухгалтерського обліку, на яких враховуються джерела власних та позикових засобів

ПЕНЯ

сума коштів у вигляді відсотків, нарахованих на суми грошових зобов'язань, не сплачених у встановлені законодавством строки

ПЕРВИННЕ
СПОСТЕРЕЖЕННЯ

початковий елемент відображення в бухгалтерському обліку господарчих засобів, їх джерел і операцій

ПЕРВИННИЙ ДОКУМЕНТ

бухгалтерські документи, що складаються в момент здійснення господарчих операцій і є першим посвідченням їх здійснення

ПЕРВІСНА ВАРТІСТЬ

історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів

ПЕРЕОЦІНЕНА ВАРТІСТЬ

вартість необоротних активів після їх переоцінки

ПЕРЕОЦІНКА ОСНОВНИХ
ЗАСОБІВ

приведення вартості основних засобів, що фактично склалася в бухгалтерському обліку, до її реального ринкового рівня

ПЕРЕХРЕСТНИЙ
ПІДСУМОК

П
сума, що знаходиться на перехресті підсумків вертикальної колонки і відповідного горизонтального рядку

ПІДЗВІТНІ ОСОБИ

особи, що отримали грошові суми під звіт для майбутніх витрат

ПІДЗВІТНІ СУМИ

грошові суми, видані авансом підзвітним особам для майбутніх витрат

ПІДРЯДНИК

юридична особа (будівельна, ремонтна, транспортна організація), яка виконує для замовника передбачені контрактом роботи

ПІЛЬГА

надання додаткових матеріальних та соціальних благ і послуг залежно від різних чинників (особливі заслуги, видатні досягнення, особливі умови праці, соціальна незахищеність тощо) або часткове звільнення від виконання певних обов'язків

ПІН-КОД

(ПЕРСОНАЛЬНИЙ
ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ
НОМЕР)

секретний код, відомий лише власнику платіжної картки і необхідний для здійснення операцій із використанням платіжної картки

ПЛАН РАХУНКІВ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ

систематизований перелік рахунків із зазначенням їх кодів

ПЛАНОВА КАЛЬКУЛЯЦІЯ

калькуляція, яка складається на початку планового періоду, виходячи з планових

норм витрат та інших планових показників на цей період

П

ПЛАНОВІ ПЛАТЕЖІ

форма безготівкових розрахунків, що застосовується, коли відпуск продукції або послуг виконується систематично та рівномірно на підставі платіжних доручень платника

ПЛАТІЖНА ВИМОГА

розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача, а при договірному списанні – отримувача, до обслуговуючого платника банку здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунка платника на рахунок отримувача

ПЛАТІЖНА ВИМОГА-ДОРУЧЕННЯ

розрахунковий документ, що містить вимогу отримувача безпосередньо до платника сплатити суму коштів та доручення платника банку, що його обслуговує, здійснити переказ визначеної платником суми коштів зі свого рахунка на рахунок отримувача

ПЛАТІЖНА ВІДОМІСТЬ

документ встановленої форми, на підставі якого проводиться виплата заробітної плати та інших видів грошових виплат працівникам підприємства, установи, організації або окремим особам

ПЛАТІЖНА СИСТЕМА

система взаємовідносин між учасниками за допомогою нормативних, договірних, фінансових та інформаційно-технічних засобів, необхідних для виконання зобов'язань щодо розрахунків

ПЛАТІЖНЕ ДОРУЧЕННЯ

письмове розпорядження платника банку про списання з його розрахункового (поточного) рахунку та зачислення на

рахунок одержувача певної суми грошових засобів

П

ПОБІЧНА ПРОДУКЦІЯ

продукція, яка отримується водночас із основною і не є основною метою виробництва

ПОВНА СОБІВАРТІСТЬ

сукупність в грошовій формі всіх витрат підприємства на виробництво та реалізацію продукції

ПОВ'ЯЗАНІ СТОРОНИ

особи, стосунки між якими обумовлюють можливість однієї сторони контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових і оперативних рішень іншою стороною

**ПОДАТКОВА БАЗА
АКТИВУ І ЗОБОВ'ЯЗАННЯ**

оцінка активу і зобов'язання, яка використовується з метою оподаткування цього активу і зобов'язання при визначенні податку на прибуток

ПОДАТКОВА ВИМОГА

письмова вимога органу державної податкової служби до платника податків щодо погашення суми податкового боргу

ПОДАТКОВА НАКЛАДНА

звітний податковий документ, що підтверджує виникнення податкового обов'язку платника податків у зв'язку з продажем товарів (робіт, послуг) і одночасно підтверджує право на податковий кредит у покупця–платника податків у зв'язку з придбанням таких товарів (робіт, послуг)

ПОДАТКОВА ПІЛЬГА

передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та

сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі

П

ПОДАТКОВА ПОДІЯ

подія, що свідчить про настання податкових зобов'язань

ПОДАТКОВА РІЗНИЦЯ

різниця, яка виникає між оцінкою і критеріями визнання доходів, витрат, активів, зобов'язань за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності, та доходами і витратами, визначеними згідно з Податковим Кодексом

ПОДАТКОВА СИСТЕМА

взаємопов'язаний комплекс економічних відносин суб'єктів суспільства щодо вилучення у фізичних і юридичних осіб встановлених податкових платежів і обов'язкових зборів, які надходять до бюджетної системи держави з метою виконання покладених на неї функцій

ПОДАТКОВА СОЦІАЛЬНА ПІЛЬГА

сума, на яку платник податку з доходів фізичних осіб має зменшити суму свого загального місячного оподаткованого доходу, отримуваного з джерел на території України від одного працедавця у вигляді заробітної плати

ПОДАТКОВЕ
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

сума коштів, яку платник податків повинен сплатити до відповідного бюджету як податок або збір на підставі, в порядку та строки, визначені податковим

П

ПОДАТКОВИЙ БОРГ

сума узгодженого грошового зобов'язання (з урахуванням штрафних санкцій за їх наявності), але не сплаченого платником податків у встановлений строк, а також пеня, нарахована на суму такого грошового зобов'язання

ПОДАТКОВИЙ КРЕДИТ

сума, на яку платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду

ПОДАТКОВИЙ ПРИБУТОК (ЗБИТОК)

сума прибутку (збитку), визначена за податковим законодавством об'єктом оподаткування за звітний період

ПОДАТОК

обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що стягується з платників податку

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

загальнодержавний податок, що стягується з доходів фізичних осіб (громадян-резидентів) і нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження в Україні

ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС

спосіб реєстрації господарчих операцій у рахунках бухгалтерського обліку, коли сума кожної господарчої операції записується двічі – в дебет одного та кредит іншого, пов'язаного з ним (кореспондуючого) рахунку

ПОДІБНІ (ОДНОРІДНІ) ОБ'ЄКТИ

об'єкти, які мають однакове функціональне призначення та однакову справедливую вартість

ПОДІЇ ГОСПОДАРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

на відміну від господарчих операцій події, які приводять до зміни у стані господарчих засобів незалежно від дій та зусиль робітників (втрати від стихійних лих,

природний убуток тощо)

П

ПОДІЯ ПІСЛЯ ДАТИ
БАЛАНСУ

подія, яка відбувається між датою балансу і датою затвердження керівництвом фінансової звітності, підготовленої до оприлюднення, яка вплинула або може вплинути на фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства

ПОЗАМОВНИЙ МЕТОД
ОБЛІКУ ВИТРАТ

метод, що використовується на підприємстві, де виробничі витрати облікуються по окремих замовленнях на вироб або роботи

ПОЗОВ

звернення заінтересованої або іншої уповноваженої на те особи до суду з проханням про розгляд спору і захист суб'єктивних майнових і особистих немайнових прав та охоронюваних законом інтересів у справах, що виникають з цивільних, господарських та адміністративних правовідносин

ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ

строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу, у тому числі час, протягом якого підприємство може вимагати дебіторську заборгованість або зобов'язано погасити кредиторську заборгованість

ПОКУПКА В КРЕДИТ

придбання товарів з відстрочкою платежу

ПОПАРТІОННЕ
КАЛЬКУЛЮВАННЯ

різновид позамовного методу калькулювання, при якому об'єктом

калькулювання є партія однорідних виробів

П

ПОПЕРЕДНІЙ КОНТРОЛЬ

контроль, що виконується до звершення господарчих операцій з метою запобігання незаконного, недоцільного та неекономічного використання засобів, а також інших дій, які порушують законність і спричиняють шкоду підприємству

ПОПЕРЕРОБНИЙ МЕТОД
ОБЛІКУ ВИТРАТ

метод, що застосовується на підприємствах, де вихідний матеріал в процесі виробництва проходить чергу переробок або де з одних вихідних матеріалів в єдиному технологічному процесі одержують різні види продукції

ПОПРАВНИЙ БРАК
ПРОДУКЦІЇ

продукція, що має дефекти, які виправити є технічно можливим і економічно доцільним

ПОРУЧИТЕЛЬ

фізична чи юридична особа, що зобов'язується перед кредитором іншої особи відповідати за виконання нею свого зобов'язання в повному обсязі або частково

ПОСЛІДУЮЧИЙ
КОНТРОЛЬ

контроль після звершення господарчої операції, який виконується бухгалтерією на підставі бухгалтерських документів; виконується арифметична (вірність розрахунків), формальна (відповідність документів установленій формі) перевірки, а також перевірка по суті

ПОСТАЧАЛЬНИК

юридична (організація, підприємство, установа) або фізична особа, що поставляють товари або послуги замовникам

ПОСТІЙНА ПОДАТКОВА

податкова різниця, яка виникає у звітному періоді та не анулюється в наступних

РІЗНИЦЯ

звітних податкових періодах

П

ПОТЕНЦІЙНА ПРОСТА
АКЦІЯ

фінансовий інструмент або інша угода, які дають право на отримання простих акцій

ПОТОЧНА ДЕБІТОРСЬКА
ЗАБОРГОВАНІСТЬ

сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу

ПОТОЧНИЙ ПОДАТОК НА
ПРИБУТОК

сума податку на прибуток, визначена у звітному періоді відповідно до податкового законодавства

ПОТОЧНИЙ
(РОЗРАХУНКОВИЙ)
РАХУНОК

рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства України

ПОТОЧНІ БІОЛОГІЧНІ
АКТИВИ

біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі

ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу

ПОХІДНИЙ ФІНАНСОВИЙ
ІНСТРУМЕНТ

фінансовий інструмент, розрахунки за яким провадитимуться у майбутньому; вартість якого змінюється внаслідок змін відсоткової ставки, курсу цінних паперів, валютного курсу, індексу цін, кредитного рейтингу (індексу) або інших змінних, що є базисними; який не потребує початкових

інвестицій

П

ПОХІДНІ ЦІННІ ПАПЕРИ

цінні папери, механізм випуску та обігу яких пов'язаний з правом на придбання чи продаж протягом строку, встановленого договором, цінних паперів, інших фінансових та/або товарних ресурсів

ПОЧАТОК СТРОКУ
ОРЕНДИ

дата, яка настає раніше: дата підписання орендної угоди або дата прийняття сторонами зобов'язань щодо основних положень угоди про оренду

ПРАВА ЗАХИСТУ
ІНТЕРЕСІВ ІНВЕСТОРІВ

повноваження, обмежений обсяг яких дає підприємству-інвестору лише можливість захистити свої права та інтереси стосовно підприємства, яке є об'єктом інвестицій, без надання можливості управляти найбільш значущими видами діяльності

ПРЕДМЕТИ ПРАЦІ

речі, на які спрямовано працю людини з метою виробництва матеріальних благ, що повністю споживаються в одному виробничому циклі та цілком переносять свою вартість на продукцію, яка виготовляється

ПРЕДСТАВНИЦЬКІ
ВИТРАТИ

частина адміністративних витрат, пов'язаних з необхідністю збереження і розширення кола партнерів, підтримання реноме підприємства (організація прийомів, забезпечення переговорів та інше)

ПРЕЙСКУРАНТ

систематичний збірник, довідник цін і тарифів на різні види і групи товарів й послуг

ПРЕМІЯ

матеріальне (грошове) заохочення робітника за певні досягнення в праці

П

ПРЕТЕНЗІЯ ЗА
БУДІВЕЛЬНИМ
КОНТРАКТОМ

сума майнової відповідальності замовника чи іншої сторони, яку вимагає відшкодувати підрядник понад ціну контракту

ПРИБУТОК

сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати

ПРИБУТОК ВІД АКТИВІВ
ПРОГРАМИ

дохід, отриманий від активів фонду, за вирахуванням витрат на його управління, податків і зборів (обов'язкових платежів), сплачуваних безпосередньо цим фондом

ПРИБУТОК ВІД
ПОЗАРЕАЛІЗАЦІЙНИХ
ОПЕРАЦІЙ

сума грошових коштів, що одержана підприємством від позареалізаційних операцій і зменшена на суму витрат на ці операції; позареалізаційною вважається операція, яка безпосередньо не пов'язана з реалізацією продукції та іншого майна, включаючи основні фонди, нематеріальні активи, продукцію обслуговуючого і допоміжного виробництва

ПРИБУТОК ВІД
РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ
(РОБІТ, ПОСЛУГ)

виручка від реалізації продукції (робіт, послуг), зменшена на суму нарахованого (сплаченого) податку на добавлену вартість, акцизного збору, ввізного мита, митного збору та інших обов'язкових платежів, встановлених діючим законодавством, а також на суму витрат, які включаються в собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)

ПРИБУТОК (ЗБИТОК) ВІД
ВПЛИВУ ІНФЛЯЦІЇ НА
МОНЕТАРНІ СТАТТІ

різниця між залишком коштів на кінець року до коригування та скоригованим за Положенням (стандартом) 22 «Вплив

інфляції» залишком коштів на кінець року у звіті про рух грошових коштів

ПРИВАТИЗАЦІЙНІ ЦІННІ
ПАПЕРИ

П

цінні папери, які посвідчують право власника на безоплатне одержання у процесі приватизації частки майна державних підприємств, державного житлового фонду, земельного фонду

ПРИМІТКИ ДО
ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності

ПРИНЦИПИ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ

вимоги, якими слід керуватися при веденні бухгалтерського обліку: обачність, повне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування та відповідність доходів і витрат, превалювання сутності над формою, історична (фактична) собівартість, єдиний грошовий вимірник, періодичність

ПРИПИНЕНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ліквідований або визнаний як утримуваний для продажу компонент підприємства, який являє собою: а) відокремлюваний напрям або сегмент діяльності підприємства; б) частину єдиного скоординованого плану відмови від окремого напрямку або сегменту діяльності підприємства; в) дочірне

підприємство, що було придбане винятково з метою його перепродажу

П

ПРИРОДНИЙ УБУТОК

зменшення кількості (маси, об'єму) товарно-матеріальних цінностей при їх зберіганні внаслідок усихання, випарення тощо

ПРОВІДНИЙ
УПРАВЛІНСЬКИЙ
ПЕРСОНАЛ

персонал, відповідальний за керівництво, планування та контролювання діяльності підприємства

ПРОГРАМИ ВИПЛАТ ЗА
УЧАСТЮ КІЛЬКОХ
РОБОТОДАВЦІВ

недержавні програми з визначеним внеском або з визначеною виплатою, які використовують сукупність унесених різними підприємствами активів, що не перебувають під спільним контролем, для здійснення виплат працівникам більше ніж одного підприємства

ПРОГРАМИ ВИПЛАТ
ІНСТРУМЕНТАМИ
ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ
ПІДПРИЄМСТВА

угоди, за якими підприємство здійснює виплати працівникам підприємства інструментами власного капіталу

ПРОГРАМИ ВИПЛАТ ПО
ЗАКІНЧЕННІ ТРУДОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

угоди, за якими підприємство здійснює виплати працівникам по закінченні ними трудової діяльності

ПРОГРАМИ З
ВИЗНАЧЕНИМ ВНЕСКОМ

програми виплат по закінченні трудової діяльності, за якими підприємство сплачує визначені відрахування фонду і не матиме зобов'язання сплачувати подальші внески, якщо фонд не матиме достатньо активів для сплати всіх виплат працівникам, пов'язаних з виконанням ними робіт у звітному та попередніх періодах

ПРОГРАМИ З

усі програми виплат по закінченні трудової

ВИЗНАЧЕНОЮ ВИПЛАТОЮ	діяльності, крім програм з визначеним внеском
ПРОДУКЦІЯ	П продукт або сукупність продуктів виробництва
ПРОДУЦЕНТ	виробник
ПРОЖИТКОВИЙ МІНІМУМ	вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості
ПРОЛОНГАЦІЯ	продовження строку чинності документа – договору, угоди, векселя
ПРЯМІ ВИТРАТИ	витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом
РОЗДІЛ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ	Р група однорідних статей активу чи пасиву бухгалтерського балансу
РОЗРАХУНКОВО- ПЛАТІЖНА ВІДОМІСТЬ	збірний документ, що відображає розрахунки з робітниками та службовцями з оплати їх праці
РОЗРАХУНКОВИЙ РАХУНОК	див. «Поточний (розрахунковий) рахунок»
РОЗЦІНКА	спосіб обробки бухгалтерських документів, що заключається в проставленні цін на

товарно-матеріальні цінності

Р

**РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОДУКЦІЇ
(РОБІТ, ПОСЛУГ)**

господарча операція, яка передбачає передачу права власності на продукцію (роботи, послуги) іншому суб'єкту підприємницької діяльності в обмін на еквівалентну суму грошових коштів або боргових зобов'язань

РЕЕКСПОРТНІ ОПЕРАЦІЇ

продаж та вивезення за кордон раніше ввезеного товару, який не піддавався в реекспортуючій країні ніякій обробці

РЕЄСТР КРЕДИТОРІВ

обліковий реєстр, в якому ведеться аналітичний облік розрахунків з кредиторами, те ж, що реєстр покупок

РЕЗЕРВ

запас чогось на випадок потреби, джерело засобів

РЕЗЕРВНИЙ КАПІТАЛ

нерозподілений прибуток, частина чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати дивідендів

РЕЗИДЕНТИ

а) юридичні особи та їх відокремлені особи, які утворені та провадять свою діяльність відповідно до законодавства України з місцезнаходженням як на її території, так і за її межами; б) дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва України за кордоном, які мають дипломатичні привілеї та імунітет; в) фізична особа–резидент – фізична особа, яка має місце проживання в Україні

РЕКВІЗИТИ ДОКУМЕНТІВ	сукупність постійних елементів, з яких складаються документи
РЕКЛАМА	Р спеціальна інформація про осіб чи продукцію, що розповсюджується в будь-якій формі та в будь-який спосіб з метою прямого чи опосередкованого одержання прибутку; вплив на ринок за допомогою засобів інформації з метою одержання його визнання, просування товарів та послуг
РЕКЛАМАЦІЯ	претензія, яка пред'являється покупцем (замовником) продавцю (підряднику) у зв'язку з невідповідністю якості чи кількості товару (робіт), що постачається (виконується) за умовами договору
РЕМОНТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	комплекс операцій з відновлення справності або роботоздатності об'єкта основних засобів або його складових
РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ	показник економічної ефективності виробництва на підприємствах, в галузях та народного господарства в цілому
РЕФАКЦІЯ	форма регулювання ціни при зниженні якості товару нижче рівня, передбаченого стандартом або договором
РИЗИК ГРОШОВОГО ПОТОКУ	імовірність зміни величини майбутнього грошового потоку, пов'язаного з монетарним фінансовим інструментом
РИЗИК ЛІКВІДНОСТІ	імовірність втрат внаслідок неспроможності виконати свої зобов'язання у зв'язку з неможливістю реалізувати фінансові активи

за справедливою вартістю

Р

**РИНКИ ФІНАНСОВИХ
ПОСЛУГ**

сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг з метою надання та споживання певних фінансових послуг

**РИНКОВА ВАРТІСТЬ
ФІНАНСОВОЇ ІНВЕСТИЦІЇ**

сума, яку можна отримати від продажу фінансової інвестиції на активному ринку

РИНКОВИЙ РИЗИК

імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін ринкових цін незалежно від того, чи спричинені ці зміни факторами, які притаманні конкретному типу цінних паперів чи їх емітенту, або факторами, які впливають на вартість всіх цінних паперів в обігу на ринку

РІЧНИЙ ЗВІТ

вид звітності, передбачений законом, що всебічно характеризує діяльність підприємства за звітний рік

**РОЗБАВЛЯЮЧА
ПОТЕНЦІЙНА ПРОСТА
АКЦІЯ**

фінансовий інструмент або інша угода, конвертація яких у прості акції призведе до зменшення чистого прибутку (збільшення чистого збитку) на одну просту акцію від звичайної діяльності у майбутньому

**РОЗВІДКА ЗАПАСІВ
КОРИСНИХ КОПАЛИН**

пошук та визначення обсягів і якості корисних копалин, включаючи нафту, природний газ та інші невідтворювані природні ресурси, що здійснюється підприємством після отримання права на розвідку запасів корисних копалин у межах визначеної ділянки (території), а також визначення технічної можливості та економічної доцільності видобутку корисних

копалин

РОЯЛТІ

Р

будь-який платіж, отриманий як винагорода за користування або за надання права на користування будь-яким авторським та суміжним правом на літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, відео- або аудіокасети, кінематографічні фільми або плівки для радіо- чи телевізійного мовлення, будь-яким патентом, зареєстрованим знаком на товари і послуги чи торговельною маркою, дизайном, секретним кресленням, моделлю, формулою, процесом, правом на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау)

РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів

САЛЬДО

С

залишок по рахунку бухгалтерського обліку господарчих засобів або джерел їх утворення

САЛЬДО ЗГОРНУТЕ

сальдо по синтетичному рахунку, одержане в результаті розрахунку сальдо на основі даних про обороти рахунку і величини попереднього сальдо; приховує дійсну характеристику дебіторської та кредиторської заборгованості

САМОРЕГУЛІВНА
ОРГАНІЗАЦІЯ

неприбуткове об'єднання фінансових установ, створене з метою захисту інтересів своїх членів та інших учасників ринків фінансових

послуг

С

САНАЦІЯ

система заходів, яка здійснюється під час провадження у справі про банкрутство, з метою запобігання визнання боржника банкрутом та його ліквідації, спрямована на оздоровлення фінансово-господарського становища боржника, а також задоволення в повному обсязі, або частково вимог кредиторів

СЕРЕДНЬОРІЧНА
КІЛЬКІСТЬ ПРОСТИХ
АКЦІЙ

чистий прибуток (збиток) після вирахування дивідендів на привілейовані акції, скоригований на вплив розбавляючих простих акцій

СИРОВИНА

природні, антропогенні або техногенні речовини та матеріали, які використовуються для виробництва продукції

СИСТЕМА РАХУНКІВ

елемент метода бухгалтерського обліку, що дозволяє одержати інформацію про засоби підприємства та їх джерела за окремими їх видами, як в натуральному, так і в грошовому вимірі за звітний період

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА
ДІЯЛЬНІСТЬ

процес управління біологічними перетвореннями з метою отримання сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА
ПРОДУКЦІЯ

актив, одержаний в результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання

СКЛАДНИЙ РАХУНОК

рахунок синтетичного обліку, показники якого підлягають подальшому членуванню

(деталізації)

С

СКОРИГОВАНА
СЕРЕДНЬОРІЧНА
КІЛЬКІСТЬ ПРОСТИХ
АКЦІЙ

середньорічна кількість простих акцій в обігу, скоригована на кількість потенційних простих акцій

СКОРИГОВАНИЙ ЧИСТИЙ
ПРИБУТОК (ЗБИТОК)

чистий прибуток (збиток) після вирахування дивідендів на привілейовані акції, скоригований на вплив розбавляючих простих акцій

СКОРОЧЕННЯ ПРОГРАМИ
З ВИЗНАЧЕНОЮ
ВИПЛАТОЮ

дія підприємства, що призводить до суттєвого скорочення кількості працівників, охоплених програмою, або до змін умов програми з визначеною виплатою, унаслідок яких виконання робіт теперішніми працівниками в майбутньому не враховуватиметься під час визначення виплат або враховуватиметься лише при визначенні зменшення таких виплат

СКЛАДНИЙ ФІНАНСОВИЙ
ІНСТРУМЕНТ

фінансовий інструмент, що містить компонент фінансового зобов'язання і компонент інструмента власного капіталу

СОБІВАРТІСТЬ
КВАЛІФІКАЦІЙНОГО АКТИВУ

витрати на придбання, будівництво, створення, виготовлення, виробництво, вирощування і доведення кваліфікаційного активу до стану, у якому він придатний для використання із запланованою метою або продажу

СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ

комплексний економічний показник, який об'єднує в собі витрати уречевленої праці (обладнання), та витрати на спожиті засоби виробництва, й витрати живої праці та витрати на заробітну плату працівників

підприємства

С

СОЦІАЛЬНЕ
СТРАХУВАННЯ

система соціального захисту населення, що уможлиблює матеріальне забезпечення і підтримку непрацездатних громадян за рахунок фондів, сформованих працездатними членами суспільства

СПІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

господарська діяльність зі створенням або без створення юридичної особи, яка є об'єктом спільного контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними

СПІЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

розподіл контролю за господарською діяльністю відповідно до угоди про ведення спільної діяльності

СПОТ-КУРС

ціна валюти однієї країни, виражена у валюті іншої країни, встановлена на момент укладення товарної угоди за умови оплати на наступний робочий день після дня укладення угоди

СПРАВЕДЛИВА ВАРТІСТЬ

сума, за якою може бути здійснений обмін активу, або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами

СТАВКА ВІДСІКАННЯ

мінімальна ставка прибутку на інвестиції, що використовується для відбору проектів капітальних вкладень

СТАВКА ВІДСОТКА НА
МОЖЛИВІ ПОЗИКИ
ОРЕНДАРЯ

ставка відсотка, яку мав би сплачувати орендар за подібну оренду або (якщо цей показник визначити неможливо) ставка відсотка за позиками для придбання подібного активу (на той самий термін та з подібною гарантією) на

початку строку оренди

СТАНДАРТ-КОСТІНГ

С метод калькулювання стандартних витрат – встановлення норм витрат на одиницю продукції з систематичним обліком змін і відхилень від встановлених норм (з аналізом причин і винуватців виникнення цих відхилень, а також періодичним коректуванням нормативної калькуляції) з подальшим визначенням фактичної собівартості продукції як алгебраїчної суми її нормативної вартості, відхилень від норм і змін самих норм

СТАНДАРТИЗАЦІЯ
ДОКУМЕНТІВ

встановлення стандартних розмірів деяких документів, що полегшує їх обробку та зберігання

СТАТИСТИКА

наука, що вивчає кількісну сторону масових суспільних явищ в невідривному зв'язку з їх якісною стороною, а також закономірності в розвитку суспільних явищ у певних умовах місця та часу

СТАТУТ ПІДПРИЄМСТВА

установчий документ, на основі якого діє підприємство

СТАТУТНИЙ ФОНД (КАПІТАЛ)

сума вкладів засновників та учасників господарського товариства

СТІЙКІ ПАСИВИ

постійна заборгованість підприємства, що впливає з існуючого порядку розрахунків та сплат

СТОРНО

спосіб виправлення помилок в облікових реєстрах шляхом складення додаткової бухгалтерської проводки від'ємними числами,

що записуються червоним кольором

С

СТРОК КОРИСНОГО
ВИКОРИСТАННЯ
(ЕКСПЛУАТАЦІЇ)

очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг)

СТРОК ОРЕНДИ

період дії невідмовної орендної угоди, а також період продовження цієї угоди, обумовлений на початку строку оренди

СУБОРЕНДА

угода про передачу орендарем орендованого ним об'єкта в оренду третій особі

СУБПІДРЯДНИК

підприємство, що приймає на себе частину робіт від підрядника

СУБРАХУНОК

синтетичний рахунок другого порядку, засіб групування даних аналітичного обліку

СУКУПНИЙ ДОХІД

зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками)

СУМА ОЧІКУВАНОВОГО
ВІДШКОДУВАННЯ
АКТИВУ

найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації активу або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від активу

СУМА ОЧІКУВАНОВОГО
ВІДШКОДУВАННЯ
НЕОБОРОТНОГО АКТИВУ

найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від використання необоротного активу, включаючи його ліквідаційну вартість

СУМА ПОГАШЕННЯ

недисконтована сума грошових коштів або їх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язання в

процесі звичайної діяльності підприємства

СУМНІВНИЙ БОРГ

С поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником

**СУПРОВІДНИЙ
ДОКУМЕНТ**

документ, що посвідчує законність перевозу вантажів, їх належність, назву і кількість

СУТТЄВА ІНФОРМАЦІЯ

інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності

СУТТЄВИЙ ВПЛИВ

повноваження брати участь у прийнятті рішень з фінансової, господарської та комерційної політики об'єкта інвестування без здійснення контролю цієї політики. Свідченням суттєвого впливу, зокрема, можуть бути: 1) володіння двадцятьма або більше відсотками акцій (статутного капіталу) підприємства; 2) представництво в раді директорів або аналогічному керівному органі підприємства; 3) участь у прийнятті рішень; 4) взаємообмін управлінським персоналом; 5) забезпечення підприємства необхідною техніко-економічною інформацією

ТАБЕЛЬНИЙ ОБЛІК

Т облік робочого часу кожного робітника за кожний робочий день; забезпечує контроль за своєчасністю явки на роботу і виходу з роботи працівників, кожному з яких надається встановлений табельний номер; первинним документом з обліку

відпрацьованого часу є табель

Т

ТАКСА

оцінка в грошовому вигляді вартості матеріальних ресурсів, робіт та послуг

**ТАКСУВАННЯ
ДОКУМЕНТІВ**

визначення грошової оцінки господарчих операцій, що зафіксовані в документах

ТАНТЬЄМА

додаткова винагорода, що виплачується членам правління, директорам, керівним службовцям акціонерних товариств, банків, фінансових компаній з урахуванням одержуваних цими структурами прибутків

ТАРА

предмети, призначені для пакування продукції

ТВЕРДИЙ КОНТРАКТ

контракт у письмовій формі, що передбачає обмін визначеної кількості ресурсів за встановленою ціною на конкретну майбутню дату (дати), має визначений строк виконання, не містить відкладальних або скасувальних умов, не може бути розірваний і змінений в односторонньому порядку, та передбачає забезпечення виконання контракту

ТЕНДЕР

конкурентна форма розміщення замовлення на закупівлю товарів, надання послуг чи виконання робіт відповідно до наперед визначених у документації умов в узгоджені терміни на принципах змагальності, справедливості й ефективності

ТЕПЕРІШНЯ ВАРТІСТЬ

дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде необхідна для погашення зобов'язання в

процесі звичайної діяльності підприємства

T

ТЕПЕРІШНЯ ВАРТІСТЬ
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЗА
ПРОГРАМОЮ З ВИЗНАЧЕНОЮ
ВИПЛАТОЮ

теперішня вартість (без вирахування активів програми) очікуваних майбутніх платежів, необхідних для погашення заборгованості, що виникає в результаті виконання робіт працівниками у звітному та попередніх періодах

ТЕХНІКА ОБЛІКУ

сукупність засобів (обчислювані машини, вимірювальні пристрої, облікові реєстри) та прийомів, за допомогою яких здійснюється обліковий процес

ТИМЧАСОВА
НЕПРАЦЕЗДАТНІСТЬ

неможливість виконувати службові функції у зв'язку з хворобою, травмою, вагітністю та пологами

ТИМЧАСОВА ПОДАТКОВА
РІЗНИЦЯ

податкова різниця, яка виникає у звітному періоді та анулюється в наступних звітних податкових періодах

ТИМЧАСОВА ПОДАТКОВА
РІЗНИЦЯ, ЩО ПІДЛЯГАЄ
ВИРАХУВАННЮ

тимчасова різниця, що призводить до зменшення податкового прибутку (збільшення податкового збитку) у майбутніх періодах

ТИМЧАСОВА РІЗНИЦЯ,
ЩО ПІДЛЯГАЄ
ОПОДАТКУВАННЮ

тимчасова податкова різниця, що включається до податкового прибутку (збитку) у майбутніх періодах

ТОВАРНА ПРОДУКЦІЯ

вартість всієї продукції, виробленої підприємством, і призначеної для реалізації на сторону або для власних невиробничих потреб

ТОВАРНИЙ ЗНАК

позначення, яке править для відміни товарів (послуг) одного підприємства від однорідних

товарів (послуг) інших підприємств

T

ТОВАРООБОРОТ

рух товарів, пов'язаний з їхнім обміном на гроші й переходом від виробництва до споживання

ТОВАРОРОЗПОРЯДЧІ
ЦІННІ ПАПЕРИ

цінні папери, які надають їхньому держателю право розпоряджатися майном, вказаним у цих документах

ТОРГОВЕЛЬНИЙ БАЛАНС

співвідношення вартості експорту і імпорту країни за певний період (місяць, квартал або рік) за даними її зовнішньоторговельної статистики; при активному балансі вартість експортованих товарів вище за вартість імпортованих, при пасивному – навпаки, їх рівність складає нетто-баланс

ТРАНЗАКЦІЯ

переказ грошей, що виконується електронними засобами системи термінових переказів за ініціативою учасника системи термінових переказів

ТРАНСПОРТНО-
ЗАГОТІВЕЛЬНІ ВИТРАТИ

витрати, що пов'язані із заготівлею або доставкою матеріальних цінностей: транспортний тариф, витрати власних транспортних цехів на доставку вантажів від станції примикання, націнки збутових організацій

ТРАНСФЕРТИ

кошти, одержані з бюджетів усіх рівнів, від інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі

ТРАНСФЕРТНА ЦІНА

ціна, яка встановлюється на будь-який об'єкт торгівлі (товари, послуги або фактори виробництва) між пов'язаними компаніями або структурними підрозділами однієї компанії, якщо об'єкт торгівлі перетинає митний кордон; ціна, що сплачується однією організаційно-технологічною дільницею

іншій за одержані вироби або послуги

ТРАНСФЕРТНЕ
ЦІНОУТОРЕННЯ

Т процес визначення трансфертної ціни, сукупність економічних відносин, які виникають у процесі визначення трансфертної ціни на будь-який об'єкт торгівлі (товари, послуги або фактори виробництва) між пов'язаними компаніями або структурними підрозділами однієї компанії, якщо об'єкт торгівлі перетинає митний кордон

ТРУДОВА ДІЯ

логічно завершена сукупність кількох цільових трудових рухів, які виконуються без перерви одним або кількома робочими органами виконавця за незмінних предметів та засобів праці

ТРУДОВИЙ ВИМІРНИК

один з вимірників в бухгалтерському обліку, за допомогою якого одержують показники про кількість відпрацьованих людино-днів або людино-годин

ТРУДОВИЙ ПРИЙОМ

сукупність трудових дій, що виконуються за незмінних предметів та засобів праці і які складають технологічно завершену частину операції

ТРУДОВИЙ РУХ

однократне переміщення робочого органу виконавця (руки, ноги, тулуба, очей і т.д.) у процесі праці

УНІФІКАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ

У встановлення єдиних форм документів, призначених для оформлення однорідних господарчих операцій на різних

підприємствах та організаціях

У

УНІФІКОВАНА СИСТЕМА
ДОКУМЕНТАЦІЇ

створена за єдиними правилами та вимогами
система документації

УПОВНОВАЖЕНИЙ БАНК

будь-який комерційний банк, офіційно
zareєстрований на території України, що має
ліцензію Національного банку на здійснення
валютних операцій, а також здійснює
валютний контроль за операціями своїх
клієнтів

УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ

процес прийняття рішень і здійснення
заходів, спрямованих на забезпечення
мінімально можливого ризику

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

система обробки та підготовки інформації
про діяльність підприємства для внутрішніх
користувачів у процесі управління ним

УЧАСНИК ПЛАТІЖНОЇ
СИСТЕМИ

юридична особа або фізична особа - суб'єкт
відносин, що виникають при здійсненні
розрахункових операцій із застосуванням
платіжних карток цієї системи

УЧАСНИКИ РИНКУ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

особи, які мають право надавати фінансові
послуги на території України; особи, які
провадять діяльність з надання
посередницьких послуг на ринках
фінансових послуг; об'єднання фінансових
установ, включені до реєстру
саморегульованих організацій, що ведеться
органами, які здійснюють державне
регулювання ринків фінансових послуг;

споживачі фінансових послуг

Ф

ФАКТИЧНА ПРОЦЕНТНА
СТАВКА

процентна ставка, розрахована шляхом застосування номінальної ставки до номіналу депозиту, збільшеного на суму сплачених раніше процентів

ФАКТИЧНА
СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ

собівартість продукції, нарахована в кінці звітного періоду на підставі даних бухгалтерського обліку про фактичні витрати на виробництво та фактичну кількість одержаної продукції

ФАКТУРНІ ЦІНИ

ціна, що вказується в рахунку (рахунку-фактурі) на поставлений товар; залежно від базису поставки фактурна ціна може включати витрати на перевезення товару, вантажно-розвантажувальні роботи, страхування, різні збори тощо

ФІНАНСИ

економічні відносини, пов'язані зі створенням і розподілом фондів грошових коштів

ФІНАНСОВА ГАРАНТІЯ

передбачене контрактом право позикодавця отримувати грошові кошти від гаранта і відповідно зобов'язання гаранта сплатити грошові кошти позикодавцеві, якщо позичальник не виконає своїх зобов'язань

ФІНАНСОВА ГРУПА

банківська група, небанківська фінансова група

ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів

підприємства за звітний період

Ф

ФІНАНСОВА ОРЕНДА

оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигод, пов'язаних з правом користування та володіння активом. Оренда вважається фінансовою за наявності хоча б однієї з наведених нижче ознак: 1) орендар набуває права власності на орендований актив після закінчення строку оренди; 2) орендар має можливість та намір придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливую вартість на дату придбання; 3) строк оренди становить більшу частину строку корисного використання (експлуатації) об'єкта оренди; 4) теперішня вартість мінімальних орендних платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує справедливую вартість об'єкта оренди; 5) орендований актив має особливий характер, що дає змогу лише орендареві використовувати його без витрат на його модернізацію, модифікацію, дообладнання; 6) орендар може подовжити оренду активу за плату, значно нижчу за ринкову орендну плату; 7) оренда може бути припинена орендарем, який відшкодовує орендодавцю його втрати від припинення оренди

ФІНАНСОВА ПОСЛУГА

операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, – і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості

фінансових активів

Ф

ФІНАНСОВА УСТАНОВА

юридична особа, яка відповідно до закону надає одну чи декілька фінансових послуг, а також інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг, у випадках, прямо визначених законом, та внесена до відповідного реєстру в установленому законом порядку

ФІНАНСОВЕ
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

контрактне зобов'язання: а) передати грошові кошти або інший фінансовий актив іншому підприємству; б) обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно не вигідних умовах

ФІНАНСОВЕ
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ,
ПРИЗНАЧЕНЕ ДЛЯ
ПЕРЕПРОДАЖУ

фінансове зобов'язання, що виникає внаслідок випуску фінансового інструмента з метою подальшого продажу для отримання прибутку від короткотермінових коливань його ціни та/або винагороди посередника

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ

процес дослідження фінансового стану і результатів діяльності підприємства з метою виявлення резервів підвищення його ринкової вартості і забезпечення ефективного розвитку

ФІНАНСОВИЙ
ІНСТРУМЕНТ

контракт, який одночасно приводить до виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу в іншого

ФІНАНСОВИЙ КРЕДИТ

кошти, які надаються у позику юридичній або фізичній особі на визначений строк та

під процент

Ф

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК

сукупність правил та процедур, які забезпечують підготовку, оприлюднення інформації про результати діяльності підприємства (установи, організації) та його фінансовий стан відповідно до вимог законодавчих актів і стандартів бухгалтерського обліку

ФІНАНСОВІ АКТИВИ

грошові кошти та їх еквіваленти; контракт, що надає право отримати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства; контракт, що надає право обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно вигідних умовах; інструмент власного капіталу іншого підприємства

ФІНАНСОВІ ВИТРАТИ

витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями

ФІНАНСОВІ ДОКУМЕНТИ

переказні векселі, прості векселі, чеки, платіжні розписки або інші документи, використовувані для одержання платежу грошима

ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ

активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора

ФІНАНСУВАННЯ

забезпечення грошовими коштами з певних джерел на конкретні цілі

ФІРМА

підприємство, компанія, організація, що володіє правом юридичної особи і переслідує комерційні цілі

ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА

регулювання доходів і витрат держави

Ф

ФОНД

накопичення засобів для певної мети

ФОНДОВИЙ РИНОК

сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів)

ФОРВАРД-КУРС

попереджувальний, тимчасовий курс валют, що показує, яку вартість матиме валюта через певний час після укладення угоди

ФОРВАРДНИЙ КОНТРАКТ

цивільно-правовий договір, за яким продавець зобов'язується у майбутньому в установлений строк передати базовий актив у власність покупця на визначених умовах, а покупець зобов'язується прийняти в установлений строк базовий актив і сплатити за нього ціну, визначену таким договором

ФОРМА

БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ

послідовність та засоби бухгалтерської реєстрації, що передбачають певну побудову облікових реєстрів та їх взаємозв'язок

ФОРМАТ БАЛАНСУ

форма представлення статей в балансі

ФОРС-МАЖОР

надзвичайна і непереборна за даних умов сила (стихія, страйк, локаут, інший промисловий розлад, дія суспільного ворога, оголошена та неоголошена війна, загроза війни, терористичний акт, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, громадська демонстрація, саботаж, акт вандалізму, блискавка, пожежа, буря, повінь, землетрус, нагромадження снігу або ожеледь, нестача води через погодні чи довкільні умови, вибух, вина чи невиконання станцією своїх зобов'язань), дію якої неможливо упередити застосуванням високопрофесійної практики персоналу і яка є

обставиною, що звільняє від відповідальності за невиконання зобов'язань

Ф

ФРАНКО

комерційний термін, який означає, що покупець звільняється від певної частини витрат з навантаження та транспортування

ФУНКЦІЯ ВИТРАТ

математичний опис взаємозв'язку витрат та їх фактора

**Ф'ЮЧЕРСНИЙ КОНТРАКТ
(Ф'ЮЧЕРС)**

стандартизований строковий контракт, за яким продавець зобов'язується у майбутньому в установленій строк (дата виконання зобов'язань за ф'ючерсним контрактом) передати базовий актив у власність покупця на визначених специфікацією умовах, а покупець зобов'язується прийняти базовий актив і сплатити за нього ціну, визначену сторонами контракту на дату його укладення

Х

ХЕДЖУВАННЯ

форма страхування вартості товару або прибутку, валютного ризику при здійсненні ф'ючерсних угод у банківській, страховій, біржовій та комерційній практиці

ХОЛДИНГОВА КОМПАНІЯ

юридична особа, що є власниками інших юридичних осіб або здійснює контроль над такими юридичними особами як пов'язана особа

ХРОНОМЕТРАЖ

процес спостереження за веденням господарської діяльності платника податків, який здійснюється під час проведення фактичних перевірок та застосовується органами державної податкової служби з метою встановлення реальних показників щодо діяльності платника податків, яка

здійснюється на відповідному місці її провадження

Ц

ЦЕНТРАЛІЗОВАНА
БУХГАЛТЕРІЯ

найвища форма централізації обліку, при якій бухгалтерський облік діяльності декількох однорідних підприємств скупчується в одному централізованому обліковому органі

ЦЕНТРАЛІЗОВАНИЙ
ОБЛІК

організація бухгалтерського обліку, при якій всі первинні та зведені документи надходять в бухгалтерію, де відбувається вся подальша облікова робота

ЦІНА

грошовий вираз вартості товару

ЦІНА ПОЗОВУ

грошовий вираз позовних вимог, що використовується для визначення розміру державного мита та встановлення підсудності справи; грошова сума в гривнях, яка відображає заявлену грошову матеріально-правову вимогу позивача до відповідача

ЦІННИЙ ПАПІР

документ установлені форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) і особи, що має права на цінний папір, та передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам

ЦІНОВИЙ РИЗИК

імовірність цінових змін внаслідок валютного, відсоткового та ринкового

ризиків

Ч

ЧАСОВИЙ ЗВАЖЕНИЙ
КОЕФІЦІЄНТ

частка від ділення загальної кількості днів (місяців), протягом яких акції перебували в обігу, на загальну кількість днів (місяців) у звітному році

ЧАСТКОВА ОПЛАТА

оплата рахунків та платіжних документів не в повній сумі, а частково згідно з правилами безготівкових розрахунків

ЧАСТКОВИЙ АКЦЕПТ

згода покупця на часткову оплату рахунка постачальника

ЧЕК

паперовий розрахунковий документ установленої форми, що містить нічим не обумовлене письмове розпорядження чекодавця платнику про сплату чекодержателю зазначеної в ньому суми коштів протягом установленого строку

ЧЕКОДАВЕЦЬ

підприємство або фізична особа, яка здійснює платіж за допомогою чека та підписує його

ЧЕКОДЕРЖАТЕЛЬ

підприємство або фізична особа, яка є отримувачем коштів за чеком

ЧИСТА ВАРТІСТЬ
РЕАЛІЗАЦІЇ АКТИВУ

справедлива вартість активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію

ЧИСТА ВАРТІСТЬ
РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАПАСІВ

очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію

ЧИСТА ВАРТІСТЬ
РЕАЛІЗАЦІЇ
НЕОБОРОТНОГО АКТИВУ

найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від

використання необоротного активу, включаючи його ліквідаційну вартість

Ч

ЧИСТА РЕАЛІЗАЦІЙНА
ВАРТІСТЬ ДЕБІТОРСЬКОЇ
ЗАБОРГОВАНОСТІ

сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів

ЧИСТІ АКТИВИ

активи підприємства за вирахуванням його зобов'язань

ЧИСТІ ІНВЕСТИЦІЇ В ОРЕНДУ

валові інвестиції в оренду, дисконтовані за відсотковою ставкою, припустимою при оренді

Ш

ШИФР РАХУНКУ

умовне цифрове позначення рахунку

ШТАТ

постійний склад співробітників підприємства (установи, організації)

ШТАТНИЙ РОЗКЛАД

перелік посад постійних (штатних) співробітників із зазначенням посадових окладів

ШТРАФ

адміністративне або судове покарання у вигляді грошового стягнення

Ю

ЮРИДИЧНА ОСОБА

організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку

ЮРИДИЧНІ ФАКТИ

обставини, передбачені правовими нормами, які спричиняють встановлення, зміну або припинення правовідносин

Я

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:// <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page>.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.-ua/laws/show/436-15>.
4. Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
5. Закон України від 22.04.1993 № 3125-XII «Про аудиторську діяльність» зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon4.gov.ua/laws/show/3125-12>.
6. Закон України від 07.12.2000 № 2121-III «Про банки і банківську діяльність» зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
7. Закон України від 12.07.2001 № 2664-III «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
8. Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV «Про цінні папери та фондовий ринок» зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
9. Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII «Про авторське право і суміжні права» зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
10. Закон України від 16.04.1991 № 959-XII «Про зовнішньоекономічну діяльність» зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73, зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 628 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>.
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6-19, 21-34 зі змін. та доп. // http://www.balance.ua/ua./sai/sprav_info/psbu/.
14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2010 № 1629 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11>.
15. Національні нормативи аудиту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/big/text259/pg7.htm>.
16. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту (стандарт) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://na.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents-IPPF%202013%20Ukrainian.pdf>.
17. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_1_all.pdf.
18. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291, зі змін. та доп. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
19. Положення про порядок здійснення операцій з чеками в іноземній валюті на території України, затверджене постановою Правління НБУ

- від 29.12.2000 № 520 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0152-01>.
20. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена Постановою НБУ від 21.01.2014 № 22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.
21. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 № 1232 «Про затвердження Порядку проведення контролюючими органами зустрічних звірок» зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1232-2010-%D0%BF>.
22. Розпорядження від 26.04.2005 № 3981 «Про затвердження Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами» зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0565-05>.
23. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Попов, К.С. Базилевич, Н.І. Гражевська. – К.: Знання-Прес, 2007. – 719с.
24. Труш Ю.Т., Король Г.О., Потрус Н.П. Організація обліку. Частина 1: Навч. посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2015. – 68 с.
25. Король Г.О., Сокольська Р.Б. Бухгалтерський облік. Частина I. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009. – 48 с.
26. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій, ділова гра на прикладі металургійного підприємства: Навч. посібник / За ред. д.е.н., проф. К.Ф. Ковальчука. – Дніпропетровськ: Пороги, 2010. – 398 с.
27. Зелікман В.Д., Потрус Н.П., Канська О.І. Управлінський облік: Навч. посібник. Частина I. Введення в управлінський облік. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2008. – 32 с.
28. Зелікман В.Д., Ізвєкова І.М., Канська О.І. Управлінський облік: Навч. посібник. Частина II. Облік і калькулювання витрат підприємства. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2014. – 41 с.
29. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: Конспект лекцій. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2006. – 37 с.

- 30.Цигилик І.І., Криховецька З.М., Паневник Т.М. Основи підприємництва: Навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. та доповн. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
- 31.Тюріна Н.М., Карвацка Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 408 с.
- 32.Палеха Ю. Загальне діловодство: теорія та практика керування документацією із загальних питань. – К.: Ліра-К. – 2014. – 624 с.
- 33.Селезнєв В.В. Основи ринкової економіки України: Влада. Право. Підприємництво. Фінанси. Податки. Маркетинг. Менеджмент. Торгівля. Реклама: Посібник. – К.: А.С.К., 2006. – 687 с.
- 34.Чорнооченко С.І. Цивільний процес: Навч. посібник. – 2-ге вид, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 472 с.
- 35.Новохатський К.Є. Архівістика: Термінологічний словник / К.Є. Новохатський, К.Т. Селіверстова та ін. – К.: Головне архівне управління при Кабінеті Міністрів України; Український державний науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства, 1998. – 106 с.
- 36.Пантелеєв В.П. Словник бухгалтера та аудитора / В.П. Пантелеєв, О.С. Сніжко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://structura.com.ua/books/slovar-buhgaltera-i-auditora/g.html>.
- 37.Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: Глосарій бухгалтерських термінів /І.Б. Садовська. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/5902-glosary-buhgalterskih-termnv.html>.
- 38.Словопедія: Економічна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://slovopedia.org.ua/38/53394/378183.html>.
- 39.Словарь бизнес-терминов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dic.academic.ru/dic.nsf/business/2963>.
- 40.Словник термінів FINANCE.UA - значення основних фінансових і економічних понять [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/-/11/0>.
- 41.Аваль: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Аваль>.

- 42.Артикул товару: [Електронний ресурс] // Національний банк стандартизованих науково-технічних термінів. – Режим доступу: http://www.ukrndnc.org.ua/index.php?option=com_terminus&Itemid=194&task=view&id=57013.
- 43.Архіваріус: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Архіваріус>.
- 44.Аудиторські послуги: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Аудиторські_послуги.
- 45.Балансовий прибуток: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Балансовий_прибуток.
- 46.Бартер: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Бартер>.
- 47.Валовий дохід: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Валовий_дохід.
- 48.Валовий прибуток: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Валовий_прибуток.
- 49.Валові витрати: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Валові_витрати.
- 50.Відрядна форма оплати праці: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Відрядна_форма_оплати_праці.
- 51.Санація економічна: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki/Санація_економічна.
- 52.Собівартість продукції: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki/Собівартість_продукції.
- 53.Соціальне страхування: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна

- енциклопедія. – Режим доступу:
uk.wikipedia.org/wiki/Соціальне_страхування.
- 54.Татьяма: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. –
Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki/Татьяма.
- 55.Тендер: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. –
Режим доступу: [uk.wikipedia.org/wiki/Тендер_\(конкурс\)](http://uk.wikipedia.org/wiki/Тендер_(конкурс)).
- 56.Транзакція: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. –
Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki/Транзакція.
- 57.Фінансовий облік: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна
енциклопедія. – Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki/Фінансовий_облік.
- 58.Фіскальна політика: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна
енциклопедія. – Режим доступу:
uk.wikipedia.org/wiki/Фіскальна_політика.
- 59.Холдингова компанія: [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна
енциклопедія. – Режим доступу:
uk.wikipedia.org/wiki/Холдингова_компанія.

Навчальне видання

Король Григорета Олександріна
Потрус Наталія Павлівна
Безгодкова Аліна Олександрівна

ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК

бухгалтерських та суміжних термінів для студентів напряму 6.030509 –
облік і аудит та спеціальності 8.03050901 – облік і аудит
(071 – облік і оподаткування)

Тем. план 2016, поз. 179

Підписано до друку 14.02.2016. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк плоский.
Облік.-вид. арк. 6,59. Умов. друк. арк. 6,51. Тираж 100 пр. Замовлення № 24.

Національна металургійна академія України
49600, м. Дніпропетровськ-5, пр. Гагаріна 4

Редакційно-видавничий відділ НМетАУ